UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Inofficio testamento.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

a **Opprimendorum.** [a] Milites deſerto-
1 res poſſunt a quo-
cunque capi,⁊ reſiſtentes offendi.h.d. ¶ †No.quod ſta-
tuta,que permittunt exbānitos impune occidi, ſunt in-
2 troducta pro quiete commun.Et dicitur illa † vindicta publica,[b]
b vt hic vides.Ex hoc colligitur,quod †ſi aliquis priuatus facit pa-
3 cem cum exbannito,⁊ promittit non offendere eum, ſi poſtea offen
c dit.non incidit in penam,nec dicitur rumpere pacem.[c] Nam cum
iſta offenſio permittatur propter publicam vtilitatem, ⁊ dicitur
publica vindicta,non potuit pacto priuatorum tolli,vt l.ius publi
cum ff.de pact. Et dicitur ille bonus dolus.vt l.j.§.non facit.ff.de
dolo.Et iſtam queſtionem diſputaui piſis,⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Opprimendorum. Ad hanc legem vide Cano. in c.in-
ter alia.de immu.eccle.
b ALEX. ¶ Vindicta publica. De iſta queſtione vide per Bald.
hic ⁊ per Bart.in l.quid ergo.§.ſi heres.de lega.j.⁊ adde quod di-
cit Bart.in l.vbi pactum.de tranſact.quod minimus veniens po-
terit hoc allegare.
c ALEX. ¶ Rumpere pacem.pro hoc vide quod not. Barto.in l.
cum mulier.ij.q.ff.ſol.matri.

De inofficioſo teſtamento. Rub. XXVIII.

LEX I.

1 ☞ Petitio hereditatis quomodo detur contra titulo poſſi-
dentem.
2 Petitio hereditatis an videatur intentata, quando intentatur
querela inofficioſi.
3 Querela inofficioſi,quando poſſit intentari contra fideicommiſſa-
rium vniuerſalem.

Um de inofficioſo. Querela, et
poſt eam he-
reditatis petitio,poteſt contra fideicommiſſarium,ſi-
cum contra heredem intentari.h.d. ¶ Opp.quod pe
1 titio hereditatis non datur † contra titulo poſſiden-
tem,vt l.hereditatem.§.in quibus cau.ceſſat longi tempo.preſcri.⁊
l.regulariter.ff.de petitio.here.ſed hic fideicommiſſarius poſſidet
titulo,ergo,⁊c Huius timore ſunt in hac l.due opiniões.Una que
dicit hic quod in principio legis,non fuit intentata hereditatis pe
titio,ſed querela.⁊ poſtquam quis obtinuit in querela,poteſt age-
re contra fideicommiſſarium petitione hereditatis,quia titulus al
legatus pro non titulo habetur cum teſtamentum ſit reſciſſum,Et
2 iſta eſt bona lectura, ⁊ vera. Alij dicunt,quod intentando †quere-
lam videtur intentari petitio hereditatis, ⁊ ideo (non) poteſt hic
intentari contra fideicommiſſarium,quia habuit titulum vniuerſa
lem,⁊ ſciuit eſſe teſtamentum inofficioſum. vt l.nec vllam. alias vt
l.etiam.§.ſi quis ſciens.de petitione hereditatis. Iſta etiam nō eſt
vera,quod intentata querela,videatur intentata petitio heredita-
tis,vt plene no.in l.qui de inofficioſo.ff.de inofficio.teſta. tene ergo
3 primam. ¶ Quero † ⁊ reuoco in dubium,vtrum contra fideicom-
miſſarium vniuerſalem poſſit intentari querela, vt reſcindatur te-
ſtamentum ex toto. Breuiter dic ſecūdum Gul.de Cug. Aut fuit
intentata contra heredem antequam reſtitueret, ⁊ tunc poſſet,⁊
poteſt proſequi contra fideicommiſſarium,quia ius inſtantie tran
ſit in eum,vt l.j.circa prin.ff.ad Treb.⁊ l.ita tamen.§.actiones.eo.
tit. Si vero fuit reſtituta hereditas ante litem exortam,⁊ tunc aut
fuit tota reſtituta abſque aliqua detractione,vel facta detractione
certe rei,⁊ tunc poterit contra eum intentari querela,vt hic. Si ve
ro fuit facta detractio quote, non poteſt intentari querela contra
fideicommiſſarium,vt(teſtamentum) reſcindatur pro toto,ſed ſo-
lum pro parte,que ſibi reſtituta eſt,vt l.ij.j.ad Treb.ar.j.eo.l.cum
duob.⁊ ff.eod.l.circa. Si vero intentatur contra heredem poſt re-
ſtitutam hereditatem , nullo modo noceret fideicommiſſario,vt l.
facta.§.ſi heres ſcriptus.ff.ad Trebel.

LEX II.

Uamuis Gl.ponit caſum in l.iſta, de illa bo-
norum poſſeſſione gratia agnoſcen
de litis.Aliter intelligunt doct.quā gl.vt hic refert Cy.
ideo videatis eum,qui hoc plene tractat,⁊c.

LEX III.

2 ☞ Preteritio matris, quare magis habeatur pro exheredatio-
ne,quam preteritio patris.
3 Filius preteritus céteris filijs inſtitutis,ex diſparibus, quam por-
tionem habeat.
4 Filio preterito an detur querela,quando in teſtamento ſunt inſti-
tuti filij,⁊ extranei.

a **I mater.** [a] Hec eſt bona, ⁊ ſingularis lex,ita ꝙ
non alibi reperies eam. Poſthumus
preteritus a matre,que mutandi teſtamentum nō habuit
b facultatem,[b] videtur cum alijs viriliter inſtitutus,ſed ſi eſſent ex-
tranei inſtituti, querela agere debet.h.d. ¶ Opp.per natiuitatem
poſthumi rumpitur teſtamētum ipſo iure nec eſt opus querela,
Inſt.de exhe.lib.in prin. Sol. Ibi loquitur in maribus facientibus
1 teſtamentum,hic loquitur in feminis. Et eſt ratio dicit gl.† q2 pre-
teritio matris habetur pro exheredatione,vt Inſti.de exher.lib.
2 §.mater. ¶ †Sed queritur, quare preteritio matris magis habea-
tur pro exheredatione,quam preteritio patris? Iſtam rationē ego
dixi.ſcriptores alij non ponunt, ſed Iuriſconſulti credo ꝙ poſue-
3 runt eam. Ratio hec eſt,filius in poteſtate patris dicitur domin9
viuo patre adeo,ꝙ moriente patre non dicitur poſſidere pro here
de,nec noua hereditas dicitur ſuperuenire,ſed dicitur continuari
vt l.nihil.j.pro herede,⁊ ibi no. Unde cum viuo patre fingatur do-
minus,niſi exheredetur, hereditas non poteſt alijs dari, cum fin-
gatur eſſe dominus,ſed mater non habet ſuum heredem, ⁊ ideo in-
ſtituere extraneum,⁊ filium preterire, eſt eum hereditate priuare
quia eam nunquam habuit ⁊ ex teſtamento non datur ſibi, ⁊ ideo
Iuriſconſulti poſuerunt l.in ſuis.in titu.de lib.⁊ poſth. vt oſtende-
rent,quod ex illa lege colligitur ratio,quare filius ſuus debeat ex-
heredari,⁊c. ¶ Procedo vlterius,⁊ videtur quod iſte filius voce-
c tur ad dimidiam[c] hereditatis,ſicut ille qui inſtituitur aſſe compu-
to,vt Inſti.de her.inſt.§.ſi vero totius. Sol. Hic habetur pro inſti-
tuto a l.in certa,⁊ limitata portione,ibi vero fuit inſtitutus a teſta-
3 tore ſimpliciter. ¶ †Quero, quid ſi filij ſint inſtituti ex diſ-
partibus? Rñdeo,ſemper iſte preteritus habebit virilē.l.qui ci-
res.ff.de vulg.⁊ pupil. Nec ob l.numis.de leg.iij.per quam vide-
tur quod deberet habere minimum,quia hic eſt certa diſpoſitio le-
4 gis,ibi vero erat dubia diſpoſitio teſtatoris. ¶ †Quero,quid ſi in
eodem teſtamento erant inſtituti filij,⁊ extranei. Dicunt quidam
quo ad extraneos erit locus querele,quo ad filios non. Gl.deter-
minat cōtrarium,q2 in nullo ſit locus querele. Cum enim iſte filius
preſumatur inſtitutus in aliquo,nō poteſt dici ꝙ ſit locus querele.
5 ¶ †Quero extra gl.vtrum contra preſumptionem huius legis ad
mittatur probatio in contrarium, ꝙ mater noluerit illum filium,
quem gerebat in ventre,inſtituere? Guliel.de Cug.dicit quod ſic.
Nam text.hoc introducit propter coniecturam materne pietatis,
ſed in incertis, non certis eſt locus coniecturis, vt l.continuus.§.
6 cum ita.de verb.obl.ergo,⁊c. ¶ †Quero, vtrum iſte filius, qui pre-
ſumitur inſtitutus authoritate huius legis, agat condictione ex
lege iſta,vel qua actione? Determinat Guliel. ⁊ bene quod debet
agere actione ex teſtamento, cum authoritate huius legis videa-
tur inſtitutus. Diſponit enim iſta lex,vt inſtitutus videatur. Un-
de non concedit iſta lex hereditatem ſibi immediate. ſed per me-
dium teſtamentum,vt in l.obuenire,de verb.ſig. Unde ex teſtamen
to agetur,quod ſatis placet. Dicam vobis in ſimili.j.de lib.pret.
in authen.ex cauſa,⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Si mater. Uide pro ampliatione huius textus in l.
mater.iunct.glo.j.ff.eod.
b P.PAV.P. ¶ Facultatem. Et per iſtam regulam quod quando
teſtator habet tempus prouidendi,ſi non prouideat, quod ei non
ſubueniatur,vt eius diſpoſitio ſuſtineatur,vide quod cōſuluit no.
Anton.de Butr.conſil.lvij.incip.in nomine domini, ⁊c. in queſtio-
ne ſurgente.Et quod dicit Bartol. in l.j.vbi alia habes.ff.de vulg.
⁊ pupil.⁊ in l.neque enim.§.cum miles.ff.de teſt.mili. per illum tex.
Item adde ad materiam huius legis quod ſi pater vel mater inſti-
tueret filios ſuos heredes,⁊ ignoraret aliquem habere,⁊ de eo nul-
lam faceret mentionem,quod talis filius ignoranter preteritus ha-
beretur equaliter cum alijs inſtitutus. Uide Iaſ.in l.ſicut certi.C.
de teſt.mil. Item ad illud quod dictum eſt quod pater habuit tem-
pus prouidendi,⁊c.vide in contrarium que ſcribit late Iaſ.in auth.
ex cauſa.de lib.preter.
c ALEX. ¶ Vocetur ad dimidiam. Adde Bart.idem tenentem in
l.pater filium.⁊ que ibi dixi.ff.eod. titu. ¶ ADDE In quantum
Bart.concludit quod poſthumus, qui preſumitur inſtitutus au-
thoritate huius legis agit actione ex teſtamento, quod Bald.te-
net contrarium ⁊ per primum vide an huic competat beneficium
l.edicto.j.de edict.diui.adr.tol. An autem ſi filius ſit inſtitutus ex
re certa,⁊ inſtituti ſint extranei,habeat pro preterito. Pil. q.lex
vt refert Ioan. And.in addi.ad Spec.de teſt.§.j.ver. coram.tenet
quod ſic per hanc l.ſecus ſi ſint fratres inſtituti.

LEX IIII.

Um ex cauſa. Reſciſſo teſtamento per que-
relam, non reſcinduntur liber-
tates conceſſe.

LEX V.

a **I pater tuus.** [a] Querela preparata tranſmit-
titur,hoc dicit.

ADD

ADDITIO.

ALEX. ¶ Si pater. In glo. ibi, hodie ſecus. Sed certe iſta ſolu. non videtur vera in caſu l. noſtre. Nam ibi loquitur in querela que competit contra teſtamentũ aſcendentium, hic contra querelam, que datur cõtra teſtamentum fratris mei, cũ in hoc non reperiam mutatum ius antiquum ergo, ⁊c. l. precipimus. ȷ. de appella. no. tamen glo. q̃ forte ſeruaretur in practica, ſecundum Fran. de Ram. ⁊ idem ſequitur Bal. in l. ſcimus. §. fi. ȷ. eo.

LEX VI.

Cum queritur. Filius cui relicta eſt legitima non habet querelã, hoc dicit. Iſtud quod erat olim in quarta, hodie corrigitur, ⁊ inducitur legitima ad aliam portionẽ, ſcʒ trientem, ⁊ ſemiſſem, per auth. de trien. ⁊ ſemiſ. §. ȷ. ideo vide authẽ. nouiſſima, que ſequitur.

AVTHENT.

1 Filij hodie debent habere legitimam iure inſtitutionis.
2 Legitima aſcendentium eſt aucta in trientem ⁊ ſemiſſem.
3 Trebellianica, ⁊ falcidia non eſt aucta.
4 Parentes, an hodie habeant legitimam iure inſtitutionis.
5 Filij, qui non poſſunt ſuccedere, an computentur in numero filiorum ad computationem legitime.

Nouiſſima. [a] Oppo. quod imo debet habere iure inſtitutiõis, vt in authẽtico, vt cum de appella. cog. §. aliud quoque capitulum. Sol. fateor, 1 quod iſta authen. per illam corrigitur, [b] q̃ hodie debet habere iure inſtitutionis. [c] Ratio, q̃ eſt titulus magis honorabilis. ¶ Item, q̃ habet ius accreſcendi in hereditate, vt dixi vobis in l. quoties. ȷ. de heredib. inſtituen. ¶ Item opp. de l. vxori mee. ȷ. de vſufruc. lega. Sol. fateor quod lex illa corrigitur in hoc, q̃ in vſufructu non poteſt filius fraudari in legitima. ¶ 2 Quero, vtrum in aſcendẽtibus, ſit aucta portio legitime. gl. ⁊ doc. intelligunt ꝙ ſic, vt in authen. eo. §. ȷ. ¶ Item 3 queritur, vtrum Trebellianica, ⁊ falcidia ſit aucta. Reſpondeo non, q̃ hoc non reperitur, ⁊ quod non mutatur, aliter ſtare prohibetur. ¶ Quero, 4 vtrum parentes debeant habere legitimam iure inſtitutionis [d] gl. tãgit iſtam queſtionem in patrono, in l. ȷ. §. ij. ff. ſi quid in fraud. patro. ⁊ ibi dixi, ꝙ patronus poteſt habere quoquo relicti titulo, vt inſti. de ſucceſſio. li. §. ſed noſtra. Sed parens, ⁊ patronus, equiparantur quo ad omnia, exceptis quibuſdam que no. in d. l. ȷ. ſi a patre quis fuer. ma. inter que non reperitur iſta diuerſitas, ergo ⁊c. Preterea, ꝙ non mutatur expreſſe, remanet incorrectum, vt l. precipimus. in fi. de app. ¶ Quero, 5 vtrũ filij, qui non poſſunt ſuccedere connumerentur [e] in numero aliorum, quantum ad cõputationem legitime. Iſta eſt difficilima queſtio quam examinaui plene in l. ȷ. §. ſi pater. ff. de con iun. cum emancip. lib. ⁊c.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Nouiſſima. Ad hanc authen. vide Alex. conſi. lxxxiij. vol. iij. vbi ponit quanta ſit legitima nepotũ, faciendo in hoc pulchram diſtinctionem. Vide etiam Alex. conſ. lxxvj. volu. iij. vbi ponit quando teſtamentum fit inter liberos, an debeant habere iure inſtitutionis, ⁊ vide Mathe. no. ciij.

P. PAV. P. ¶ Nouiſſima. Circa modum computandi legitimam, quando ſunt plures fratres, ⁊ grauati qđ quicunq̃ deceſſerit ſine liberis, alijs reſtituat, ⁊ vnus poſtea moriat̃ alijs inſtitutis, quos ſimiliter grauat, poſtea moritur aliquis ex eis, cui vnus tm̃ ex ſuperſtitibus ab inteſtato ſuccedit, quomodo, ⁊ quantũ alij non ſuccedenti, q̃ ſit coniunctus ex vno latere tm̃, debeatur vigore fideicommiſſi, vide Com. cõſi. lxvj. inci. Jo. deceſſit, per totum. Et q̃ dicitur hic quod eſt aucta legitima deſcendentium per iſtam authẽ. quid ſi ſtatutum prohibeat aſcendentem relinquere extraneo vltra tertiam partem bonorum ⁊ ꝙ due partes relinquantur deſcẽdentibus, an per hoc dicat̃ reducta legitima ad beſſem. Vide not. Com. ꝙ non, conſi. cxiij. per totum inci. ſtatutum, qđ nec teſtes per eundem vnum verbum conſi. cxix. ante fi. ver. tamen verius. Et circa iſtam materiam ꝙ filius debeat habere iure inſtitutionis, etiã patre teſtante inter liberos, vide Alex. conſ. ccccxliij. Itẽ an filius propria authoritate poſſit occupare bona pro legitima, vide in l. ij. C. quando ⁊ quibus quar. pars deb. li. x. Vide Bal. in l. non amplius. §. in bonorũ circa fi. de leg. ȷ. Bal. in l. ex facto. §. fi. de her. inſti. Itẽ an legitima aſcendẽtium ſit aucta, vide Alex. cõſi. cxl. ad fi. ⁊ Ant. de Bu. conſi. cxij. quod ſic, ⁊ cõſi. xv. poſt medium, Ro. cõſi. clxxxv. Cur. hic, ⁊ alios. Quid autem in collateralibus, vide Alex. conſi. ccv. in prin. Moder. hic poſt gl. Itẽ no. quod ille qui non poteſt ſuccedere ab inteſtato, ſi inſtituatur, ⁊ grauetur, non põt eueniente caſu ſubſtitutionis, ⁊ grauaminis retinere legitimam, vide Alex. cõſi. cccclx. ⁊ cõſi. dxix. Item plures limitationes ad hãc regulã ꝙ pater teneatur relinquere legitimã iure inſtitutionis, vide p Math. no. cvj. Quid aũt ſi ſtatutum dicat qđ dos matris peruenire debeat in filiũ an intelligi debeat tit. ſingulari, an ti. hereditario, effectus eſt maximus propter tranſmiſſionẽ, vide Ang. cõſi. lxxvij. incip. domina Maria. Item iſtam authen. ⁊ latiſſime materiam legitime quomodo, ⁊ qualiter, ⁊ quanta debeatur, repetit latiſſime dom. Fabia. de paroc. vbi multa ponit in materia, ideo vide omnino eum. Item ſi ſtatutum arguat legatum, an habeat locum in filijs legitimatis, vide d. Bened. de Plumb. in quadam diſputatione incip. ſtatuto piſano. in ij. ⁊ iij. dub. Item circa illud quod dictum eſt ſ. quod relinquit titu. inſtitutionis, quid ſi ſimpliciter relinquatur, an preſumatur titulo inſtitutionis, vide omnino que habes in l. his verbis ff. de hered. inſt. ad Bartol. Nunquid autem portio que relinquitur ex diſpoſitione ſtatuti debeat relinqui de neceſſitate tit. inſtitutionis, vide Alex. conſi. ccxij. Itẽ que dicatur legitima, ⁊ an tota portio, que defertur alicui ab inteſtato, dici poſſit legitima, vide in Bertac. in verbo, legitima, in prin. Item an filia excluſa per ſtatutum connumeretur inter filios ad augendum vel diminuendũ eorum legitimam, vide omnino ſubtiliter ⁊ late dom. Ant. conſi. xxxix. per totũ, ⁊ ibi in princi. ponit qua ratione ſit aucta legitima, ⁊ quedam alia in materia, vide etiam de eo ꝙ dictum eſt ſtatim ad Bar. in l. ȷ. §. pe. ff. de contra tab. ⁊ in Berta. in verſi. legitima, ⁊ ibi late an poſſit tollere in totum vel minuere legitimam, ⁊ quod legitima computetur reſpectu eius quod quis haberet ab inteſtato, excludatur etiam a legitima, vide dom. Anto. conſil. xvj. vide omnino in contrarium circa hoc que habes ad Bart. in l. ȷ. §. ſciendum. ff. de ſuis ⁊ legiti. ad apoſt. dom. Alexand.

b POMA. ¶ Corrigitur. Vide Panor. cõſi. xj. ad fin. vol. ij. Feli. in c. cum ſuper. de offi. deleg. ⁊ Alex. conſi. lxxx. vol. v. vide etiam Ange. in l. milites. ȷ. de teſta. mili. ⁊ Bald. conſil. ij. in fin. in ȷ. parte. vbi ponit an hoc procedat etiam in linea materna.

c ALEX. ¶ Iure inſtitutionis. Hanc regulam quod filius debeat habere iure inſtitutionis, limita non procedere in patre teſtãte inter liberos, quia ſufficit quolibet relicti titulo, dummodo aliquid relinquatur. Bl. eſt hic ſingu. ⁊ quia defectus alicuius ſolennitatis iuris poſitiui. illud non vitiat, vt d. §. ex imperfecto, ⁊ ageret ad ſupplementum. ſecus ſi preteriti fuerunt aliqui ex ipſis filijs, q̃ teſtamentum eſſet nullum. l. filio preterito. de iniuſto, rup. teſta. pro hoc bene facit c. Raynu. de teſt. in prin. ⁊ not. in c. ſi pater. de teſt. in vj. ⁊ ver. inſtitut. ⁊ ſecutus eſt. Mathe. in ſuis notabilibus. cxl. licet nõ alleget gl. hic, ⁊ iſtam gl. ſecutus eſt Iac. butr. in d. §. ex imperfecto, tamen Iac. de Aret. ⁊ Pet. ⁊ Cy. vidẽtur hic iſtam gl. reprehendere tenentes quod iſta omnino corrigatur per §. aliud quoque capitulum. ꝙ etiã reputat tutius gl. in d. c. ſi pater. Itẽ fallit hec regula in inſtitutione in legitima, ſecundum Bart. in l. ȷ. circa fin. ſ. de ſatiſdan. in lectu. non in repet. in ij. q. quinte partis principalis. ⁊ ibi Bal. ⁊ Pet. de Anch. ⁊ Imo. in c. cum eſſes. de teſt. ⁊ ſufficit quod ſit inſtitutus in vno nummo, q̃ habebit ius accreſcendi, ſecũdum Bald. in l. ſi quis priore. ad Trebel. ⁊ ff. de minori. l. deniq̃. in fi. no. Bal. hic. ſecus ſi eſſet ſimplex legatarius, q̃ etiam decedente fideicommiſſario vniuerſali, nõ haberet ius accreſcendi. l. l. eam quam. ȷ. de fideic. ⁊ Bald. hic. Item limita quod debeat habere iure inſtitutionis, niſi inſtitutio omitteretur fauore filij, vt in caſu. l. multi. de lib. ⁊ poſth. Ita no. videtur concludere Bar. ⁊ Imo. in l. cum filio. de vulg. ⁊ pup. Item fallit ſi ſtatutum hoc non ſic diceret, ſecundum Bal. in l. fi. de bonis que liberis. notat Ludo. in l. ſi quis priore. ad Treb. ⁊ refert ſe contrarium conſuluiſſe. licet neminem reperiat tenere contra Bal. De quo vide que ſcripſi in l. inter cetera. ff. de lib. ⁊ poſth. An autem iure canonico requiratur quod filius habeat iure inſtitutionis, de teſt. per glo. in d. c. ſi pater. lib. vj. ⁊ Sali. ⁊ Bal. in l. fi. C. famil. erciſcun. per Imo. in repe. l. ȷ. §. ſi ex fundo. ⁊ in l. his verbis, in prin. de here. inſtit.

d ALEX. ¶ Legitimam iure inſtitutionis. Et iſtud idem tenuit Bart. in l. ſiue libertus. §. excluditur. de iure patro. Contrarium tenuit Bal. in l. ij. ȷ. de bo. poſ. liberti ⁊ Bal. in auth. ex cauſa. ȷ. de lib. prete. ⁊ Bal. in l. omnimodo. ȷ. eo. ⁊ eſt caſus in auth. vt cum de appel. cog. §. eo. ⁊ §. ⁊ hec quidem. ⁊ vide plene per Bal. in l. ȷ. ȷ. de bo. poſ. contra tab. lib. Sed quod pater debeat habere iure inſtitutionis, hic contra Bart. tenet Bald. in d. l. ȷ. de contra tab. Flo. dicit ſe pluries conſuluiſſe contra Bart. ⁊ ꝙ cõtra eum tenet Iac. de Bel. in d. §. aliud quoque capitulum. ¶ Et adde ꝙ Bald. conſil. lxxxj. ⁊ clxxxiij. lib. ȷ. ⁊ conſi. cxxiij. lib. iiij. tenet parentes eſſe inſtituendos. ⁊ dicit Salic. ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ mater non ſuccedat vſq̃ ad quartũ gradum, ꝙ poterit petere legitimã. An autẽ ſtante ſtatuto ꝙ mater tranſiens ad ſecunda vota, nõ ſuccedat filijs primi matrimonij ab inteſtato, ſi fuerit inſtituta in decem cum hoc quod plus petere non poſſit, poſſit agere ad ſupplementum. Bal. tenet ꝙ non, conſi. cccxxiiij. lib. iiij. ⁊ dicit Pau. de Caſt. notandũ eſſe pro ſtatuto Triuiſano, ꝙ qui auget legitimam filiorum, ꝙ ſufficit ꝙ tunc relinquatur quoquo relicti titulo, q̃ ſicũt ſtatutum derogauit in quantitate, ita preſumendum eſt derogaſſe in ſolennitate, ſecundum Bal. in l. maximum vitium. ȷ. de lib. prete. Et an cum ſtatutum auget legitimam, filius poſſit grauari in illa, vide in conſilijs Bald. xxxij. de teſt. Bart. in l. plane. §. ſi duobus. de lega. ȷ. per Moder. in l. ȷ. ȷ. quando

non peten.partes. ADDE Angel.conſil.ccxj.⁊ Paul.de Caſtro conſi.cclij.

AVTHENT.

1 ☞ Falcidia,que dicatur proprie.
2 Teſtamentum in quo filie ſunt relicta centum pro ſua falcidia,an valeat.
3 Donatio,an valeat inter patrem ⁊ filium.
4 Donatio immenſa facta filio,quo iure reuocetur.

Vnde ſi parens. Iſtud qđ in l.Codicis dicitur,ꝙ inſpicitur illud quod habet tempore mortis, limitatur per hanc auth. ¶ Opp.dicitur hic nomine falcidie.Falcidia dicitur que debetur iure inſtitutionis,vt ff.ad l.fal.l.j.in prin.Sol.di
1 cit gl.† hoc nomen falcidia proprie ponitur pro Falc.debita iure inſtitutionis,improprie pro Trebellianica,impropriiſſime pro legitima. ¶ No.iſta verba faciunt ad q.quã vidi de facto.Dixit teſtator,relinquo filie centũ pro ſua Fal.nec adiecit,⁊ in his eã here
a dem inſtituo.Certe puto ꝙ teſtamentũ[a] valeat† ⁊ iure inſtitutiõis
2 videatur reliquiſſe.Nam cum iſtud nomen Falcidia accipiat pro legitima,intelligere videtur iure inſtitutionis,argu.l.ſciendum.de verb.obl.Inſti.de fideiuſ.§.fi.de inuti.ſtipu.§.item ſi ſcriptũ. Dixi
3 vobis in l.filium.§.ſed ⁊ ſi portio.de leg.preſtan. ¶ † Opp.ꝙ inter patrem ⁊ filium non valeat donatio,vt ĩ.de do.inter vir.⁊ vxo.l.donationes.Poſſumus dicere ꝙ hic erat filius emãcipatus.Vel dic verius,ꝙ etiam in filio in poteſtate poteſt habere locũ,in quo valet donatio hodie,⁊ etiã quelibet obligatio ex cauſa aduẽtitia.Ita tenet glo.hic,⁊ in l.frater a fratre.in j.mag.gl.de condi.inde.⁊ in l.pactum.ĩ.de pac.conuen.⁊ ibi dixi tibi.Et habuiſtis caſum in l.iubemus.ad Trebel.Dices tu,quomodo poſſumus dicere ꝙ donatio ſit ex cauſa aduentitia,cũ ea que a patre ꝓficiſcuntur,dicãtur profectitia,⁊ ſic eſt profectitia? Reſpondeo,dicit gl.hic loquitur, quãdo pater donat filio,vt extraneo,quid eſt hoc dictum? Dico, intellige quando preceſſerunt opera filij talia,ꝙ propter illa opera pater cuilibet extraneo tantum donaſſet.Unde cum illud,qđ filius acquirit ex operib.ſuis,ſit aduentitium,vt l.cum oportet.in prin.ĩ.de bo.que libe.iſta donatio videtur aduẽtitia.Secus ſi iſta merita non preceſſiſſent. Dixi vobis plene in l.ſi donatione.ĩ.de
4 col.vbi dicit gloſ.Quero,quo iure † iſta immenſa donatio filijs facta irritetur.Dicit gloſ.per querelam inofficioſe donationis.Dicam vobis ĩ.titu.j.in l.j.⁊c.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Teſtamentum valeat.Idem tenet Bal.per illũ tex.in l.humanitatis.ĩ.de impu.licet Bar.reliquerit ſub dubio in l.filiũ.§.ſed ⁊ ſi portio.de leg.preſtan.vide Bar.in l.j.Falc.idem videtur tenere Bald.hic.Sed quid ſi pater dixit,inſtituo filium in partẽ, ad quã de iure debeo,an intelligatur de iure municipali,vel cõmuni,vide Bal.in l.quicunqz.de ſer.fug.Bal.⁊ Imo.in l.illa inſtitutio.in fin.prin.de here.inſti.Et quid ſi dicit,relinquo filio iure inſtitutionis.Bar.tenet in l.ſi cum antea.C.de dona.ante nup.Et adde ꝙ dixi in l.j.§.qb.ff.ꝙ cuiuſqz vniuer.⁊ ad Bar.hic vide Imol. in l.j.§.ſi ex fundo,⁊ in l.his verbis.in prin.de here.inſt.⁊ in c.Ray. de teſta.vbi tenet contra Bar.⁊ etiam Sal.hic,⁊ in auth.nouiſſima.⁊ in l.quoties.de here.inſti.ĩ.licet do.Flo.in d.c.Ray.tenuerit opi.Bar.cum Bar.tenet Mathe.in no.clix.⁊ reſpondet ad rationem Bar.ꝙ hec ſunt nimis generalia.Pro quo facit ꝙ no.Bar. in l.lecta.ſi cer.pe.dum dicit,de verbo conuenerit vel promiſerit, ⁊c.⁊ adde Bar.in l.ſi.ff.de pec.leg.⁊ facit ꝙ no.gl.⁊ Bar.in l.quoties.ĩ.fa.ercíſ. ¶ Et adde qđ ſi teſtator dicat,volo qđ filia mea habeat decẽ pro ſua benedictione,qđ dicitur inſtituta,vt voluit Cardi.conſi.lx.Idem ſi dicat,iure inſtitutionis,vt voluit Bald.conſi. cccv.iiij.lib.⁊ aduertendum eſt ad vnum quod dicit Pau.de Caſ. ſe reperiſſe conſultum per do.Jo.Pariſienſem preceptorem Bal. quod ſi teſtator grauaret inſtitutum.vt eius filium capiat in coheredez,ꝙ hoc caſu filius non cenſebitur inſtitutus,licet alias illud verbum coheredem importet inſtitutionem.

LEX VII.

Neptem. Neptis exheredata habet querelam.hoc dicit.

LEX VIII.

a **Parentibus.** [a] Pater poteſt hereditatem diuidere inter filios,dummodo vnicuiqz legitimam derelinquat,⁊ qui iudiciũ defuncti agnouit,non poteſt intentare querelam.h.d.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Parentibus.Uide aliter per Alex.conſi.xxij.vol.v.⁊ xciiij.ad ſi.vo.iij.vbi dicit per iſtum tex.qđ cum legitima ſit portio eius quod debetur ab inteſtato pro nepotib.viuentib.⁊ parentib. non debetur legitima in bonis aui.

LEX IX.

De inofficioſo. Teſtamentum militis non ſubiacet querele.h.d.

LEX X.

Si heredum. Contra fiſcum,qui ſuccedit heredi ſcripto,poteſt intentari querela.hoc dicit.

LEX XI.

2 ☞ Infamis non poteſt opponere contra teſtẽ,quod ſit infamis.
3 Iudex ex officio repellit teſtem infamem,etiam quando pars non poteſt opponere.
4 Mater,que fuerit meretrix, nõ poteſt propter meretricium filiam exheredare.

a **In arenam.** [a] Turpitudo quem a ſucceſſione inteſtati non remouet. ¶ Itẽ non poteſt quis obijcere turpitudinẽ, in qua ipſe incur
1 rit obijciens.No.ex iſto text.in fi.† nil Iudeus Iudeo,et
b nil Catilina Cethego.[b] Facit † quod ſi aliquis eſt infamis non po
2 teſt opponere teſti quod ſit infamis,vt l.iij.§.lege Iulia.⁊ ibi not.ff.
3 de teſti.Sed iudex forte poterit eũ repellere ex ſuo officio,ſecundũ
4 Gul.de Cug.argu.l.quos prohibet.de poſthu. Et ſic facit † quod ſi mater fuit meretrix propter meretricium non poſſet filiam exheredare,quod not.bene,⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ In arenam.Limita,vt per Bal.in l.filiam.ĩ.eo.
b ALEX. ¶ Cethego.Contrarium tenuit Bart. ⁊ melius in l.cum
* mulier.ff.ſolu.mat.vbi vide per Alex.concordantias.*
IO.FR.RV. ¶ Hanc contrarietatem no.ibi,⁊ poteſt ſaluari,q hic non firmat.

LEX XII.

Si pater puelle. Propter fideicõmiſſum inuicem inter filios relictum,nõ eſt locus querele.h.d. ¶ Opp.j.eo. l.quoniam in priorib.Sol.dicit gl.fateor quod iſta lex hodie corrigatur,quia debet filius habere legitimam ſine aliquo grauamine.Quidam doc.mod.dicunt,non eſſe verum, quod iſta lex hodie corrigatur,quia ſicut continet onus iſtud fideicommiſſum,ita poteſt habere commodum,⁊ ſub iſto incerto toleratur iſtud grauamen,vt l.ſi ea.ĩ.de vſur.⁊ arg.de ſol.l.pe.⁊ iſtud videbatur tenere Richar.Mal.Pro quo optime facit.ſ.de tranſac. l.de fideicommiſſo.Tu teneas gloſ.tuam,⁊ ita obſeruat conſuetudo,quod ſine aliquo onere debet habere nec hoc poteſt ꝑiudicare filio. Sicut enim in legitima ſibi remittitur onus,ita etiam alteri parti remittitur vnde nec plus,nec minus habet.Pro huiꝰ declaratione vide quod dicam.j.eo.l.filijs matrem.

LEX XIII.

Cum duobus. Teſtamento reſciſſo pro parte,legata diuidua pro parte preſtantur, indiuidua pro ſolido ſunt preſtanda, hoc dicit.intellige,vt in glo.

LEX XIIII.

1 ☞ Succumbens in vna actione,quando repellatur ab alia.
1 **Cum qui.** Qui ſuccubuit † in vna actione,que ex vna cauſa proponitur,non repellitur ab alia que ex diuerſa cauſa proponitur.h.d. ¶ Opp.j. de l.ſi mater.§.ea.ff.de excep.rei iud.Sol. Dicunt quidã Aliud in rei vend.aliud in petitione hereditatis.Iſtud eſt falſum, vt l.ſi mater.in prin.ff.de excep.rei iudi.Dicas ergo,quod hic propoſita fuit querela,non petitio here. ¶ Item oppo.extra gloſ.j.de fur.l.j. Sol.Ibi quis propoſuit vnam actionem contrariam,⁊ obtinuit,hic vero ſuccubuit,ideo poteſt redire ad illã,vt l. Aurelius. §.fin.de lib.leg. ¶ Contra hoc opp.⁊ nunc reintro gloſſ. de l.ſi patronus.de bon.lib.Solu.Dicunt quidam,aliud in patrono, aliud in patre,quod nihil eſt.Alij dicunt,vt Dy.in l.contraria quod hic
2 querela † ⁊ falſum ſunt contraria origine,non effectu, nam vtrunqz reducit rem ad cauſam inteſtati,ibi vero falſum,⁊ contratab.ſunt contraria origine, ⁊ effectu,nam per falſum preſupponitur nunquam fuiſſe teſtamentum,⁊ reducitur res ad cauſam inteſtati, ſed
3 falſum † ⁊ contratabulas omnino ſunt contraria effectu,⁊ origine, quia vnum preſupponit teſtamentum fuiſſe,aliud non. ¶ Item effectu,quia per vnum res reducitur ad cauſam inteſtati, per aliud non,ita dicit Dyn.iſtud non placet nec per hoc redditur ratio diuerſitatis. Dic ergo quod ibi priuatur hereditate patronus, qui ſuccubuit in falſo propter delictum ſuum ſcilicet, quia teſtamentum falſum accuſauit (aptauit) non propter electionem. Dices tu,quare etiam in hac lege ille qui ſuccubuit in falſo,non priuatur hereditate? Reſpond.hic qui dicit teſtamentum falſum priuatur omni commodo prouenìente ex illo teſtamento,non aliunde,ſed in l.contraria patronus,qui dicit teſtamentum falſum,omnino priuatur inſtitutione,quia in teſtamento erat inſtitutus,hic vult peruenire al

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

nire aliunde quam ex teſtamento arg.ff.eod.l.etiam.ꝛ quod ibi no ꝛ hoc forte voluit hic dicere gl.in ſecunda ſol.ibi in l.contraria fuit inſtitutus patronus,ꝛc.q.d.ibi qui ſuccubuit in falſo agebat ex eodem teſtamento,hic agit extrinſecus. ¶ Op.ſ.de codicil.l.fin.Sol. ibi ideo, quia tam varijs modis nitebatur ex eadem ſcriptura. ¶ Oppo.de l.quod in heredem.§.eligere,de tribu.Sol.Ibi in his que electione tolluntur,ꝛc.

LEX XV.

Filiam. Preteritus a matre, habetur pro exheredato,[a] ideo habet neceſſe intentare querelam.h.d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Exheredato.Quid econtra,vide ſ.eo.l.cum filium.

LEX XVI.

☞ Propoſita vna actione,quando currat tempus ad aliam.

a **Contra maiores.** [a] Pendēte vno iudicio, nō currit tēpus in alio, quia illo pendente,non poterit inchoari.h.d. ¶ Opp.de l.ſi ſeruus.ff.vi bo.rap.Sol.Illa nihil ad propoſitum,ibi enim loquitur quando negligentia in primo,nocet in ſecundo. De quo dic vt ibi,hic loquitur quando eſt diligens in primo, vtrum proſit in ſecundo,de quo ſtatim dicam. ¶ Opp.de l.minorū.§.j.de euict.Sol. Illa non eſt contra, ibi enim queritur an vna ſententia preiudicet ad aliam,non de curſu temporis. ¶ Item oppon.ꝛ videtur, quod iſtud tempus quinquennij ſit continuum,ideo ſemper currat,vt ff. quando appella.ſit l.j.§.dies,Solu. Iſtud tempus eſt vtile quo ad initium,continuum quo ad proceſſum. ¶ Item oppon.ff.de excuſ.tuto.l.ſcire oportet.§.ſcire.Huius timore † contrarij, debes dicere
1 breuiter ſic.Quandoque vni competunt plura iudicia vere,quandoque vnum competit,ꝛ putat aliud ſibi competere. Primo caſu, aut illa iudicia poterant ſimul, ꝛ ſemel intentari, aut non. Primo caſu aut propoſuit actionem ita generaliter, quod poterat vtrunque iudicium comprehendere, ꝛ tunc diligentia in vno prodeſt in omnib, vt l. fin.ſ.de anna.except.Aut petitio non poterat vtrunq; comprehendere,ꝛ tunc diligentia in vno non prodeſt in alio,vt d.l. fin.de an.excep.ꝛ l.ſcire oportet.§.ſcire.de excuſa.tu.fallit in l.fin.de duob.reis.ratio ibi patet.Si vero ſimul intentare nō poterat,tunc diligentia in primo facit quod tempus in ſecundo non currit.vt ff. de adul.l.quinquennium.Secundo caſu,quando vnum competebat, ꝛ aliud putabat ſibi competere, tunc aut eligit ius incompetens ignoranter,ꝛ non currit ſibi tempus in iure competēti,vt hic. Aut eligit ſcienter,ꝛ imputet ſibi,vt l.mater.ff.eod.Sed ſi elegiſſet ignorantia iuris,dic vt dixi in l.Claudius.de acqui.hered.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Contra maiores.Circa iſtam legem an pendente iudicio nullita.currat tempus datum ad appellandum, vide omnino.Comen.conſil.xxxvj.incip.proponitur quod An.per totum.Et ibi etiam an ſimul poſſint intentari.Item circa declarationem huius regule quod pendente iudicio ſuper incidenti non currat tempus ſuper principali, vide Felin.in ca.ex ratione circa medium extra de appella.Faciunt que ſcripſi in l.properandum.ſ.de iudi.vbi vide.Item vide que ſcribit Curtius in l.j.C.de iura.cal. quod pendente diſputatione an capitula ſint admittenda,vel poſitionib.reſpondendum,nunquam currit tempus ſtatutum ad probandum. Et vide Alex.conſi.cccclxxix.in princip.ꝛ ad fi. Are.in l.quantum, la.vl.de acqui.hered.

LEX XVII.

a **Cum filium.** Preteritio matris facta a filio, habetur pro exheredatione[a] ꝛ eſt locus querele. h. d, Et habes multas leges, que dicunt q; preteritio matris habetur pro exheredatione, ꝛ eſt locus querele,
1 ſed † de preteritione matris paſſiue,cum ipſa preteritur, habes modicas leges,ideo iſtam tene menti perpetuo.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Pro exheredatione. Dicit Bal. hic quod corrigitur.

LEX XVIII.

1 ☞ Offenſa dicitur, quicquid alterius animum ad iracundiam prouocat.ꝛ num.3.
2 Offenſa cum tractatur de aliquo puniendo, dicitur illa, que penam meretur.
4 Offenſa in perſonam que dicatur.

Cum te pietatis. Exheredatus a patre ſine iuſta cauſa,habet querelam.hoc dicit.Vide glo.in l.noſtra.quod † offenſa dicitur quicquid alterius animum ad iracundiam prouocat, vt videbitis hic,ꝛ ſ.eod.l. filia in orbitate. Tamen cum tractamus de aliquo puniendo propter offenſam,offenſa dicitur illa que penam meretur,vt l.teſtamento centurio.ff. de manu. te.tamen largo
3 † modo ſumendo,vt dixi,dicitur offenſa etiam illa, que non penam meretur,ſi tamen prouocat animum alterius ad iracūdiam, etiam
4 iniuſte,vt hic,ꝛ ſ.eo.l,filia.De hoc quid dicatur offenſa,ꝛ que † dicatur offenſa in perſona,vel non,dixi plene in l,licitatio.§. quod illicite.ff.de publi.

LEX XIX.

Si filiam. Iuſta eſt cauſa exheredandi filiam propter vite turpitudinem. h.d. Hodie eſt iſtud limitatum per authen.que ſequitur.

LEX XX.

Filia. Nolle diuertere a marito,non eſt iuſta cauſa exheredandi,vel exheredationis.h.d.

LEX XXI.

a **Fratris.** [a] Vltra fratres nulli competit querela,accuſatio autem falſi,omnibus permittitur.hoc dicit.De huius legis materia videbitis ſ. eo.l.fratres.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Fratris.vide circa hoc glo.de inſti.eo.tit.§.ſoror.

LEX XXII.

Si maritus. Teſtamēto reſciſſo per querelam, actiones competentes heredi, que erant confuſe,reſtituuntur.hoc dicit.

LEX XXIII.

Teſtamenti. Qui impedit aliū teſtari, iuſtam cauſam exheredationis committit.hoc dicit.Nec eſt hoc hodie correctum,ꝛc.

LEX XXIIII.

Teſtamentum. Teſtamentum militis non ſubiacet querele inofficioſi. hoc dicit.

LEX XXV.

1 ☞ Filius ſub qua conditione poſſit inſtitui.
2 Filius an poſſit cogere patrem,vt ipſum emancipet.

Filijs matrem. Conditio,que filij inſtituti fauorem reſpicit, nō facit locum querele,neque teſtamentum annullat.hoc dicit. ¶ Opp.primo,ꝛ videtur quod pendente conditione habeat locum bonorum poſſeſſio ſecundum tabulas, vt ff. de bon.poſſeſſ,ſecundum tabu.l.ij.§.ſi ſub conditione.Sol.Hec eſt regula,quod poteſt peti,alias tamen nō poteſt peti a patre,in cuius odium fuit appoſita conditio.Sed an iſta poſſeſſio tribuat ius vel non,dic plene,vt dicam in d.l.ij.§.ſub conditione. ¶ Oppo.ꝛ videtur,quod non poteſt inſtitui filius,niſi ſub conditione poteſtatiua, vt l.ſi pater.ſ.de inſtit. ꝛ ſubſtitu.ſub condi.fa.imo omnis conditio
1 reijcitur de legitima,vt ſ.eo.l.quoniam in priorib.Solu.† quando-
a que certum eſt quod conditio reſpicit fauorem,[a] non odium filij, ꝛ tunc poteſt adijci,nec reijcitur.hic eſt caſus hic.Quandoque reſpicit grauamen filij,tunc non poteſt adijci, vt d. l.ſi pater, imo hodie de legitima reijcitur,vt d.l quoniam in prioribus. Quandoque eſt dubium vtrum conditio adiecta reſpiciat fauorem, vel odium, ꝛ tunc illa hodie reijcitur de legitima,licet olim ſecus,vt l.ſi pater.in princip.ſ.eod.ꝛ ſecundum opin.glo.ꝛ l.cum ex filio.in princip.ff.de vulg.ꝛ pupil. ¶ Querit gl.† an filius poſſit cogere patrem,vt eum
2 emancipet.Dic vt ff.de lega.j.l. filiuſfamilias.§.vt quis heredem.ꝛ de condictio.ꝛ demonſt.l.ſi cui.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Reſpicit fauorem.Item vbicunque conditio fuerit ad commodum filij,nec habet locum querela,vt l.multi.ff.de li.ꝛ poſt. ꝛ vide quod ibi in ſimili ponunt doct. ꝛ facit an mater poſſit relinquere legitimam filio,cum hoc quod patri non queratur vſuſfructus,de quo per Bart.in l.fin.fa.erciſc.per Bart.in trac.de duob. fratrib.ꝛ in auth.excipitur.C.de bon.que lib. ꝛ vide Bal.hic ad fi.

LEX XXVI.

a **Ex tribus** Inſtituto in legitima,poteſt pupillariter ſubſtitui.[a] h.d. ¶ Querit gl. vtrum in legitima poſſit ſubſtitui per fideicommiſſum. Et dicit quod non. Iſtam queſtionem examinat plene Dyn.in l.j.§.fin.de vulg.ꝛ pupilla.ꝛ ibi dixi.ꝛ Cyn.hic ponit verba
b Dyn.Veritas eſt iſta,[b] quod ipſe filius in legitima non poteſt gra-
* uari* per fideicommiſſum,quia ab ea omne grauamen ſubducitur, vt l.quoniam in priorib.ſ.eod.de vul.ꝛ pupil.l.cohered.§.cum filie.

ſed ſubſtitutus filio pupillariter grauari poteſt per fideicommiſ-
ſum in leg tima,vt l.ſi fundum per fideicommiſſum.§.fin.cum l.ſeq.
ff.de leg.j.n o.bene.

ADDITIO.

a ALEX. ¶Subſtitui.Uide ſ.eo.l.ſi pater puelle.
b ¶Ueritas eſt iſta.Et iſtam opin.tenet in §.diui.contra putans in
maio.⁊ pro eo facit quod vbicunque lex reſiſtit actui, ibi nec valet
adiectio pene §.fi.Inſt.de leg.ſed lex reſiſtit ne in legitima oppona
tur grauamen,vt hic:igitur,⁊c.Adde quod prohibitio de nō alie-
nando non afficit legitimam ſecundum Aret.in conſil.xix.incip.ex
facto preſupponitur,⁊ eſt verum quod ille loquitur quādo ad hoc
vt inducatur priuatio legitime,ſed nos loquimur quo ad priuatio
nem reſidui hereditatis ideo cogita. contrarium tamen in hoc te-
net.Raph.in l.filiuſfa.§.diui.ff.de leg.j.⁊ Pau.de Caſtr.in conſi.cc-
xxxiiij.incip.viſis,⁊ diligenter conſideratis.⁊ Moder. refereñ.in d.
§.diui. Tamen in contrarium aſtringit iſte text.in l.omnimodo.⁊
in l.quoniam in prioribus.ſ.eo.in verbo,directe,nec indirecte,po-
teſt apponi grauamen in legitima.Retenta tamen opi. Raph.per
Barba.vide cautelam ad eam euitandum.Cepol.caute.xxj.quam
referunt Moder.repetentes in d.§.diui. Retenta etiam opin.con
traria quod prohibitio de non alienando, non afficit legitimam,
intellige quando prohibitio fieret ſimpliciter,ſecus ſi vſque ad cer
tum tempus,puta vſque ad xxx.annos.⁊ Pau.de Caſtr.conſi.ccc-
xxxiiij.incipi.viſis,⁊ conſideratis omnib. Ad hanc tamen euitan-
dam vide angel.in l.quoties ab omnib.ſ.de fideicom. ⁊ Cepol.in d.
cautela.xxj.Et quid ſi teſtator inſtituit in minus quā legitima,ad-
iectis his verbis,ꝙ plus petere non poſſit,⁊ an tunc poſſit agi ad
ſupplementum,vide Rom.conſi.cccclxxviij.Et an filius,quem pa-
ter exheredauit, ſed poſtea ei aliquid reliquit iure inſtitutionis,
poſſit agere ad ſupplementum,vide Bald.conſi.ccliij. in ij.parte,
* CLAV. DE SEISS. ¶Grauari.Nota quod licet grauamen
iniunctum in legitima non valeat,tamen ſi filius legitimam amit-
tat,debetur ab eo ad quem tranſit,text.eſt not. in ſimili quem ad
hoc ibi not.Paul.de Caſtr.in l.cum patronus.ff.de leg.ij.facit in ſi-
mili l.ſi Titio §.fin.cum l.ſeq.⁊ ibi not.de leg.j.

LEX XXVII.

1 Fratri preterito,vel exheredato,an detur querela.
2 Preteritio fratris,habetur pro exheredatione.
3 Querela contra teſtamentum fratris,an operetur reſciſſionem te-
ſtamenti in totum,vel vſque ad legitimam.
4 Querela an competat quando frater inſtituit aliquam turpem
perſonam,⁊ aliquam non.
5 Quando frater exheredatur,an debeat cauſa inſeri.
6 Cauſe ingratitudinis, an repellant fratrem ⁊ ſucceſſione ab in-
teſtato.

FRatres Fratres conſanguinei habent quere-
lam contra teſtamentum fratris tur-
a pem perſonam[a] inſtituentis,niſi ſeruum neceſſarium in-
ſtituat, ⁊ querela nulli alij ex tranſuerſalib.competit.h.
d.Iſta lex eſt ſingularis,nam in nulla parte iuris declaratur quod
querela competat fratri contra teſtamentum fratris,ſicut hic,licet
* de hoc habemus in trib.locis ſcilicet ſ.eo. l fratris. Inſtitu.eo.*§.
1 j.ff.eod.l.j. ¶Quero,vtrum querela † competat fratri preterito,ſeu
exheredato. De exheredato non eſt dubium,de preterito dubita-
tur, quia poſſet dici quod ſibi competat bonorum poſſeſſio
b contra tabulas;ſicut parenti preterito. ¶Contrariū eſt veritas,[b]
quia bonorum poſſeſſio contra tabu.non competit,vt l.j.§.liberos.
ff.ſi a pa.quis fue.ma.Competit autem querela authoritate huius
2 legis,nec eſt opus † exheredatione,q2 preteritio pro exheredatio-
ne habetur,ſicut dicimus de preteritione materna, cum eadem ſit
3 ratio prout dixi ſ.eo.l.iij. ¶Quero,ſecundo vtrum per hanc † que
relam reſcindatur teſtamentum in totum,an vero vſque ad legiti-
mam.Glo.ſ.eo.authen.nouiſſima dum facit mentionem de legiti-
ma fratris, videtur innuere ꝙ vſque ad legitimam reſcinditur te-
ſtamentum.Pro hoc facit ſimilitudo patroni,vt Inſtit.de ſucceſſ.
lib.§.ſed noſtra. Contrarium determinat Gul. quoniam iſta que-
rela competit propter odium heredis inſtituti, qui eſt turpis per-
4 ſona,vt l.Pantonius.ff.ſi quis a paren.fue.ma. ¶†Quero quid ſi
frater inſtituit aliquam turpem perſonam, ⁊ aliquam nō turpem.
Breuiter dicit hic Gul.quod contra illam turpem perſonam com
petat querela,⁊ pro parte ſua reſcindetur arg.ſ.ea.l.cum duob.⁊ ff.
5 eo.l.circa. ¶†Quero,vtrum quando frater exheredatur, debeant
de neceſſitate inſeri cauſe exheredationis, que cauſe ponuntur in
authen.de nupt.§.ingratitudinem. Dicit Gul.de Cu.ꝙ non, quia
quando frater agit contra turpem perſonam inſtitutam heredem,
per querelam poterit heres inſtitutus de eius ingratitudine con-
queri,vt in d §.ingratitudinem.facit ad hoc l.libertus. ff. de in ius
6 vocan. ¶Quero,vtrum ille † cauſe ingratitudinis,[c] repellant fra-
c trem a ſucceſſione ab inteſtato.Uidetur quod ſic,vt in d.§.ingra-
titudinem.in authen.de nupt.ſ.de ſecun.nupt.l.fin.⁊ l. cum patro
num.cum l.ſeq.ff.de iur.patro.Contrarium determinat Gul.per l.
cognatis.ff.vnde cog.Nō ob.§.ingratitudinem.⁊ l.fi.de ſecun.nu
q2 ibi repellitur frater a quodā lucro,ꝙ hereditario iure non com
petit.Non ob.l.eum patronum.q2 facilius tolluntur iura patro
tus,quam iura ſanguinis,vt l.ius autem agnationis.ff.de pact.
iura ſanguinis.de re. iur.iuncta l.pe.de bo.lib.⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶Turpem perſonam. Quid ſi reperiatur vſurarius in
ſtitutus,vtrum dicatur turpis perſona.vide quod dixi in l.impu
bum.ſ.de infa.vbi eſt caſus. ADDE Angel.conſil.clxxj. quando
frater inſtituit concubinam,⁊ fratri certum quid relinquit,⁊ in te
ſtamento eſt clauſula codicillaris, vide etiam Paul.de Caſt.conſ.
lxj.Io.And.in add.ad Spe.in titu.de teſt.§.ſequitur.ver.ſi autem
Ubi limitat quod frater habet querelam cum turpis perſona
inſtituta, niſi ⁊ ipſe frater eodem morbo laboraret. P. PAV. P.
¶Turpem perſonam. Ad materiam huius legis vide Mathe
no.xlviij.⁊ cxcviij.ſuper quo vide latius Barb.in c.Raynutius.
teſta.vbi ponit quid in concubina, ⁊ quanta ſit legitima fratris
quid ſi in teſtamēto eſt clauſula codicillaris,⁊ quedā alia,vt per
* CLAV. DE SEISS. ¶Inſtit.eo.Quid ſi inſtituatur natu
lis,ſeu natus ex coitu non approbato,vide Alexan.in l.ex facto
princip.de vulg.⁊ pupil.ſubſtit.
b P.PAV.P. ¶Contrarium eſt veritas. Uide Angel.conſi.cc
incip.Pet.vbi etiam ponit an concubina dicatur turpis perſ
Et quid operetur clauſula codicillaris in tali teſtamento po
vide Barba.vbi ſ. Item an iſta lex procedat in ſorore,⁊ an ſuf
ciat ſola inſtantia,⁊ quedam alia in materia,vide per Pau.de C
conſi.lxj.Itē qd ſpurius dicatur turpis perſona ad hoc propoſi
vide Bal.in c.naturales.ſi de feu.fue.contro.Item quid ſi in teſta
mento,in quo eſt inſtituta turpis perſona.ſit clauſula codicillaris,
an videatur frater grauatus per fideicommiſſum illa turpis perſo
na,⁊ ſic ſuſtineatur per clauſulam codicillarem, vide omnino Cre-
men.ſing.xcij.alias.cxcij.Item rupto teſtamento per querelam de
qua hic an conſeruetur legitima per aut.ex cauſa.C.de lib.preteri.
vide que ibi habes ad Bart.Item an clauſula codicillaris rumpe
retur rupto teſtamento per querelam,vide Pau.de Caſt.conſi.lxj.
circa medium ⁊ multa circa iſtam materiam,⁊ quomodo probetur
turpis perſona ⁊ an ſufficiat aliquo tit.relinquere aliquid fratri,vi
de per Cor.conſil.clxxvj.in iiij.parte.
c ALEX. ¶Cauſe ingratitudinis.Contrarium tenuit Angel.in §.
in gratitudinem,hic allegato.

LEX XXVIII.

LIberi. Liberi exheredati preſumuntur ingrati,ni
probent ſe gratos, ⁊ parentes preſumuntur
grati.niſi probentur ingrati.h.d.Et eſt hodie iſta lex cor
cta, quia quilibet preſumitur gratus,niſi probetur ingratus,p
omnimodo.ſ.eo.⁊ eſt hodie neceſſe quod inſeratur cauſa exhere
tionis,vt in authen.non licet.ſ.de libe.prete.

LEX XXIX.

a QUoniam nouella.[a]Dos,⁊ donatio pr
pter nuptias, com
putantur in legitimam portionem.hoc dicit.

ADDITIO.

a ALEX. ¶Quoniam.Adde Bar.in l. in quartam.ad l.Falc.
no,quod dos computatur in legitimam.Et adde quod iſtud in
ligit Bart.hic locum habere non ſolum in filia, ſed etiam in nep
tib.ex filio agentib.ex perſona filie. Et dicit de hoc hic eſſe caſum
coniuncta l.illam.ſ.de colla.Et ita concordat Bar.conſi.cxc.quod
incipit,Gilbertus dedit dotem pro filia que mortua eſt,⁊c.in j.vo
Iſtud idem tenuit in alio ſuo conſi. lv. quod incipit. in queſtio
predicta.in ij.volum. ADDE,Petr.de ancha.conſi.xlviij.Pau.de
Caſtr.conſil.cxxiiij.

LEX XXX.

1 Quando relinquitur minus legitima agitur ad ſupplemētum
3 Sufficiebat olim legitimam quoquo titulo relinqui.
4 Quando quis agit ad ſupplementum legitime contra quos de
beat agere.
5 Filius pro ſupplemento legitime, an poſſit propria authoritate
occupare bona.

a OMnimodo.[a]Ille cui aliquid in teſtamento
relinquitur nō poteſt illud im
b pugnare, ſed debet ad ſupplementum legitime agere
niſi probetur ingratus. In his vero in quib.nihil reli
quitur iura vetera,non mutātur. Item datum cauſa militie com
1 putatur in legitimam,hoc dicit. ¶Not.quod † quando relinqui
tur minus legitima, debet agi ad ſupplementum. Et iſtud eſt in
nomi

nouum, per q̃ iura antiqua corriguntur, licet de hoc fiat mentio,
2 in l. ſi non mortis. ff. eod. ſed fuit additum a cõpoſitorib. ¶ No. † ſe
c cundo, q̃ filij preſumuntur grati,[c] ſi non probentur ingrati. hoc
etiam eſt nouum, ⁊ corrigit l. liberi. §. eo. ¶ No. † tertio, ꝙ ſufficit ꝙ
3 relinquatur legitima quoquo relicti titulo. hoc hodie corrigit vt
habuiſtis no. in authen. nouiſſima. §. eod. ¶ Quero, quando quis
4 † agit ad ſupplementum, vtrum debeat agere contra heredem an
etiam contra legatarios, quibus ſunt relicte res hereditarie, dixi
5 plene in l. in quartam. ff. ad leg. Falci. An autem † filius pro ſupple-
mento ſue legitime, poſſit propria authoritate occupare bona, vi
de in l. ij. quando ⁊ qui. quarta pars debeatur. per me.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Omnimodo. Qualiter autem deducatur ſupplemen
tum legitime, vide Oldra. conſi. cxiij. ⁊ etiam aliquid per eum cõſi.
cviij. volu. j. ⁊ vide Capram etiam conſi. vj. ⁊ ſeq. in prin. ⁊ xv. no. er-
go quod agens ad tale ſupplementum non dicitur infringere, vel
querelare teſtam. ⁊c. ⁊ vide Alex. conſi. lv. volu. ij. Pro huius am-
pliatione vide Alexan. in apoſtil. ad Bald. in l. ſi. C. de do. promiſſ.
⁊ in l. Gallus. §. ⁊ quid ſi tantum. poſt Imol. ff. de libe. ⁊ poſthum.
Item ad iſtam. l. vide Raph. in l. filiuſfa. §. diui. ff. de leg. j. vbi tenet
q̃ ſi pater inſtituit filios, ⁊ prohibuit ne aliquid alienent cũ cau-
ſa, quod ſi alienant, q̃ tunc hereditas applicetur tali hoſpitali,
quod ſi filij alienant vſqʒ ad legitimam, q̃ incidunt in penam pri
uationis. Et idem tenet Pau. de Caſt. in conſi. ccxxxiiij. incip. viſis
⁊ diligenter conſideratis. ⁊ mo. in rep. in d. §. diui. Conſidera tamẽ
q̃ in contrarium multum ſtringit iſte tex. in d. l. quoniam in prio-
rib. j. eod. vbi nec directe, nec indirecte poteſt apponi grauamen
in legiti. P. PAV. P. ¶ Omnimodo. Circa iſtam materiam an fi-
lius habeat bona hypothecata defuncti pro legitima, vide que
ſcripſi in l. ſi conuenerit. §. ſi nudam. de pigno. actio. allegando Fel.
in c. cum olim de maio. ⁊ obedien. Item ſi ibi ſit relictum minus le-
gitima, an pro ſupplemento habeat hypothecam tacitam, ſicut
datur pro alijs relictis. Item an ſupplementum legitime habea-
tur pro relicto a teſtatore, an vero debeatur ex legis diſpoſitione,
vide de his omnib. Bulg. in quodam ſuo conſi. incip. Jeſu Chriſti
nomine inuocato. de quo vltimo an ſupplementum dicatur peti
ex teſtamento, an ex legis diſpoſitione condictione ex iſta lege, vi-
de hic Soci. in l. ſi ex toto. de quo j. poſt Sali. ⁊ alios hic, ⁊ Angel.
not. in l. Papinianus. §. conditionem. ff. de inoffic. teſtamen. ⁊ vide
omnino Soci. in l. ſi ex toto. in princ. ff. de leg. j. an detur hypotheca
pro ſupplemento legitime. Item quod legitima ſemper intelliga-
tur exceptuata ab omni grauamine. Et ſi filius ſit heres. vide De-
cium conſi. lxxxj. Item quod etiam ſi eſſet minor, filius, vel prodi-
gus, non valeat prohibitio patris de alienando reſpectu legitime,
vide Aret. conſi. xix. in ij. dubio.

b P. PAV. P. ¶ Agere. Vel ad plus ſi ex aliquibus, appareat de
voluntate teſtatoris. Exemplifica, vt in conſi. ciij. in ſubſcrip. Fulg.
in conſilijs Com. Et aduerte quod facultas petendi ſupplementũ
tranſmittitur ad heredes, ſecundum Sali. in l. ſcimus. j. eod. quem
ſequitur Alex. in conſi. lv. incip. viſo titulo queſtionis. in ij. vol. ⁊ eſt
de mente Bald. in l. ſi arrogator. in ij. oppoſitione. ff. de adopt. ⁊ in
l. ij. in vlti. q. C. de lib. preter.

c ALEX. ¶ Filij preſumuntur grati. Quod facit ad ea que ha-
bentur in l. donatione. j. de colla. ⁊ in l. ſi forte. de caſtren. pecu. Sed
dic quod ibi non intelligit de iſtis meritis, nec de obſequijs, vt no.
Bal. in auth. ex teſtamento. eo. tit. Et quando dicantur bene me-
riti, vide Bal. in l. iubemus. in fi. in prin. de ſac. ſan. eccl. ⁊ in l. liberti.
§. eo. ⁊ ibi no. per Bart. ⁊ Bald. in prin. eiuſdem legis. vide Bart. ⁊
Bal. in l. fratres. §. eo. ⁊ not. quod petens ſupplementum legitime,
non dicitur teſtamentum impugnare. adde Bal. in l. cum l. de epiſ.
⁊ cle. ⁊ quo iure petatur legitima, ⁊ ſupplementum, vide Bal. j. eo.
tit. ſi quis in ſuo. in prin. facit quod no. Bald. in l. j. j. de inoffic. dona.
Et quod petens ſupplementum legitime, non dicatur teſtamentũ
impugnare, tenet etiam Paul. de Caſt. in conſi. vij. quod incipit, in
Chriſti nomine amen, ⁊c. Circa primum videtur dicendum, ⁊c. vbi
concordat, quod ſi plura ſunt alicui relicta, ei non competit que-
rela. ſecundum ius agendi ad ſupplementum, ⁊ ſubdit plus quod
cenſetur intereſſe, ſuper ius agendi ad ſupplementum.

* CLAV. DE SEISS. ¶ L. In quartam. An autem petitio legiti
me ſit vniuerſalis, vel particularis: vide Bal. poſt Inn. in cap. con
querente. de offic. ordina.

LEX XXXI.

Cum nuper. Precedens conſtitutio habet lo-
cum in teſtamentis etiam nuncu-
patiuis, hoc dicit.

LEX XXXII.

*
a
b **Quoniam in priorib.** *[a] De legitima
ſubducit omne
grauamen [b] conditionis, vel temporis, vel alterius gra-
uaminis, hoc dicit. ¶ No. grauamen diei, vel conditionis, ſubduci
* de legitima. Hoc quod de conditione * dicit, dic vt dixi in l. ſi pater.
j. de inſtit. ⁊ ſubſtit. ſub condi. fac.

ADDITIONES.

* CLAV. DE SEISS. Quoniam in prioribus. Iſtud habet lo-
cum etiam ſi ſtatutũ diſponat quod filij nihil poſſint petere vltra
diſpoſitionẽ teſtatoris: vt cõcludit Fran. de Are. cõſi. xliij. ſed con-
trarium videtur velle Bart. in l. Titio centum. §. Titio genero. ff.
de condition. ⁊ demonſtratio.

a POMA. ¶ Quoniam in prioribus. Vide pro limitatione iſtius
legis Alex. in l. ſi pater. in ver. extra glo. adde j. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub
condi. fact. in l. reprehendenda. eod. tit. An autem legata, vel onus
eris alieni minuant legitimam, vide Oldra. conſi. cxxj. ad fin. Alex.
conſi. lv. in ij. dub. vol. iiij. in fi. lxxxix. eo. vol. ⁊ in legitima poſſet pa-
ter filio ſubſtituere, vide Panor. conſil. xv. vol. ij. vide etiam ad hec
Bart. in conſi. xiij. in ij. dub. conſi. xxvij. conſi. xxviij. in fi. conſi. xxxij.
⁊ conſi. xlj. ⁊ Barba. conſi. lxiij. vol. ij. Cardi. conſi. xxij. ⁊ Imo. conſi.
cxiij. vide etiam que ſcripſi. §. poſt l. ex tribus.
P. PAV. P. ¶ Quoniam in prioribus. Vide que ſcripſi in l. ſci-
mus. j. eo. Et de materia vide Alex. conſil. xliij. in ij. vol. ⁊ vnum ca-
ſum, in quo in legitima adijcitur grauamen vide per Alex. conſi.
ccxlvj. Quid autem ſi aliquid adijciatur quod poſſit eſſe vtile, vide
do. Fran. conſi. xix. vide eundem conſi. xliij. vbi ponit, ſtante ſtatuto
quod legitima ſit prout pater voluerit. pone pater relinquit legi-
timam filie ⁊ eam exhauſit legatis, an iſtud grauamen deducatur,
ad quod vide Paul. de Caſt. conſi. cclxxxv. ad fin. Nunquid autem
per ſubſtitutionem pupillarem poſſint grauari venientes ab inte-
ſtato, in legitima pupilli, ⁊ an in dubio cenſeantur grauati. vide
Pau. conſ. cxcix. ad fi. Vide que ſcripſi in l. ſi fundum per fideicom-
miſſum. §. fi. de lega. j. Item quod poſſit adijci grauamen ne poſſit
alienare intra certum tempus, vide Paul. de Caſt. conſil. ccxxxiiij.
Iaſ. in l. filiuſfamilias. §. diui. ad fi. ff. de le. j. Et dicit Pau. in d. conſ.
quod ſi alienetur legitima, habeat locũ priuatio hereditatis a le-
gitima §. quod eſt mirandum. Item in materia legitime, vide do.
Fabianum in repetitione aut. nouiſſima. §. eod. prout ibi ſcripſi. Et
ibi etiam ponit quod omne grauamen deducatur. ⁊ multa alia in
materia. Item in quo prouideat iſta lex, ⁊ quid ſi eſſet inſtitutus fi-
lius ſub conditione caſuali vel mixta, an reijciatur, an vero teſta-
mentum ſit nullum, vide Ant. de But. conſi. lxvij. circa mediũ vſqʒ
ad fin. tenentem quod ſit nullum, ⁊ declarantẽ quomodo proceſſit
iſta lex, ⁊ l. ſancimus. §. cũ autẽ. j. eo. vide poſt Bar. in l. ſuus quoqʒ.
de hered. inſti. vbi etiã ſcripſi an iſta regula quod omne grauamen
reijciatur, nõ procedit quãdo perſona inſtituta eſt ſub conditione,
per quam redditur incerta, vide Are. in l. cõmodiſſime. in j. de leg. j.

b ALEX. ¶ Omne grauamen. Limita hanc l. vt habetur §. eo. l.
filijs. Quid autem ſi filius renũcians legitime. ſcit ipſam ad alium
deuenire, an ille teneatur ad grauamen. Dic ꝙ ſic. Textus eſt ſin-
gularis in l. cũ patronus. ff. de leg. ij. que licet loquatur in patrono,
nihilominus ex identitate rationis per Mod. extẽditur ad filium.
Item limita hanc l. non habere locum in poſthumo ſub cõditione
inſtituto, ⁊ eueniat conditio antequam naſcatur, vt per illum text.
dixit ⁊ limitauit hanc l. Imo. in l. cũ poſthumus. ff. de lib. ⁊ poſthu.
De hoc etiam vide vnum verbum per Bar. in l. commodiſſime. de
lib. ⁊ poſthu. vbi per illum tex. hoc limitat. ¶ ADDE quod Iac.
But. ⁊ Bal. dicunt, quod ſi ſtatutũ dicat ꝙ filia debeat ſtare con-
tenta illa quãtitate, quã pater in ſuo teſtamẽto reliquerit pro do-
te, nec poſſit plus petere, ꝙ ſi pater reliquerit centũ non ſufficien-
tia ad legitimã, ⁊ vltra hoc appoſuerit conditionẽ, vel tempus, ꝙ
licet filia debeat ſtare contenta de quantitate, non tamen cogitur
ſtare contenta de cõditione vel tempore, q: ſtatutũ venit ad corre-
ctionem l. omnimodo, quo caſu non debet extendi, ſed reſtringi.

* CLAV. DE SEISS. ¶ De cõditione. Iſtud intellige ſi graua
men eſt impoſitum in teſtamento, ſecus ſi ante: q: tunc res tranſit
cum ſuo onere. ita declarat Alex. conſi. ciij. volu. ij.

LEX XXXIII.

1 ☞ Minuſcula dicitur quarta.

a **Si quis in ſuo.** [a] Qui in dando legitimam,
que ſola relicta eſt, vſque ad
ſententiã fuerit cõtumax, ipſam duplicatã ſoluere cogitur.
1 h. d. ¶ No. † ꝙ minuſcula dicitur hic quarta. Et hoc facit ad dictũ
2 teſtis, qui dicit, dico ꝙ talis poſſedit x. ann. ⁊ plus, nã hec † adiectio
plus, ad modicum refertur, vt l. hec adiectio. ff. de verb. ſigni. iſtud
modicum intelligitur de quarta parte temporis. arg. huius l. ⁊ ita
inducit gl. hãc l. in l. ⁊ ſi poſt tres. ff. ſi quis cau. ⁊ dic vt ibi per Bul.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si quis in ſuo. Hic habes text. in princ. ibi minuſcula
autẽ quod appellatione particule venit quarta, ſed appellatione
partis venit dimidia. l. nomen. §. portionis. de ver. ſigni. quod limi-
ta, niſi eſſet dictio aliqua, quia tunc importat minus quã dimidia,
vt voluit Bal. in c. j. de cõtro. inueſti. ⁊ in l. cũ filius. §. pater. de le. ij.
Et adde Bar. per illum tex. in gl. in prin. in l. ij. C. quando ⁊ quibus

quarta pars debetur. Adde etiam glo.in cle.j.in verbo,aut earum
partis.de ſo.cōpe.Et adde que no.Bar.in l.plures.de dam.infec.
Si autem dicit.pro parte ſua,intelligitur pro legitima.l.ſancim⁹.
ī.eo.⁊ ibi no.Bar.⁊ Bal.⁊ quādo dicitur aliqua pars, vide Bal.
in l.j.ī.ti.ij.⁊ probatur in l.Gallus.§.in omnib.de ſlibe.⁊ poſthu.

§. Legis autem.

In poſthumo non cadit iuſta cā exheredationis,cū nō poſſit alie-
* no odio ꝑgrauari*.h.d. ℂ Ex hac l.fuit ſumpta regula, nō debet
aliquis,de reg.iur.lib.vj.⁊ illam vide per Dyn.

ADDITIO.

* CLAV. DE SEISS. ℂ Pregrauari. Quid autem in furioſo
vide per Bald.in l.humanitatis.ī.de impub.⁊ alijs ſubſtit.

LEX XXXIIII.

1 ☞ Querela quando detur nepoti preterito.
2 Querela inofficioſi finitur quinquennio.
3 Ius agendi ad ſupplementum legitime finitur quinquennio.

* SI quis filium. *Querela p̃parata trāſmittitur ad heredes, cō-
tra quos poterit opponi de ingratitudine tranſmittē-
a tis,[a] ⁊ de inſtitutione de eo facta,⁊ de repudiatiōe, vel
b tēporis curſu. ℂ Op.quod de iure antiquo iſte nepos[b] ſaltem ex
1 perſona ſua habet † querelam,vt ff.eo.l.ſi is.Gl.fatetur cōtrariū.
Idem tenet in l.nam,⁊ ſi parentib.ff.eo.Idem tenet Dy.in c.non
debet.de reg.iur.lib.vj.⁊ in l.iij.§.ſi emancipatus filius.ff.de bono.
poſſeſſ.contra tabu.vbi tex.etiam videtur tangere gloſ.in l.ſi quis
poſthumus.de li.⁊ poſth.Dices tu quomodo iſte nepos cū ſit pre-
teritus habet querelam.ideo gl.in l.parentes.ff.eo.exponit quere-
lā,id eſt,cōtratab.Ego dico,ꝙ querela ſtat proprie.Nā iſte nepos
licet eſſet in poteſtate,non tamen erat ſuus,qꝛ pater eum preteri-
bat,⁊ ſic cum dominiū non cōtinuaretur in eum preteritio habe-
tur pro exheredatione,ſicut dixi vobis in preteritione materna in
2 l.j.ſ.eo. ℂ Ultimo no.ex hac l.quod † querela finitur quinquēnio.[c]
c ⁊ idem de iure † agendi ad ſupplementum.Hoc modo pōt intelli-
3 gi hec l.in fi.Pro hoc facit,qꝛ ius agendi*ad ſupplementū ſucce-
* dit in locum querele,vt ſ.eo.l.omnimodo.ergo ſortitur eius natu-
ram,vt l.j.ij.hec actio.ff.ſi quis teſt.lib.eſſe iuſ.fue.

ADDITIONES.

* CLAV. DE SEISS. ℂ Si quis filium.Ad limitationē huius
l.in fi.vide Alex.in l.cū mora.ver.in gl.in verbo,per vos.ſ.de tranſ.
a P.PAV.P. ℂ Tranſmittentis.Circa iſtam materiam tranſmiſſio-
nis querele quando non eſt preparata,vide aliqua in l.cū mora.C.
de tranſactio.vbi Iaſo.
b ALEX. ℂ Iſte nepos.Nepos iſte ex perſona ſua admittitur ad
querelam, ⁊ idem tenet Bartol.in l.pater filium.de inoffic.teſta.⁊
Paul.de Caſt.in conſi.cxlix.quod incipit in Chriſti nomine amen,
in preſenti caſu ⁊c.
c ALEX. ℂ Finitur quinquennio. Adde Bald.in auth.preſbyte.
la j.de epiſc.⁊ cle.qui fuit ſibi contrarius in l.pater filium.ff.eodem.
Sed Salic.hic tenet contra Bart.⁊ idem Bald.hic ⁊ idem Ang.
in l.Papi.§.ſi conditioni.ff.eodem.vbi dedit nouos intellectus ad
iſtum text.⁊ vide Bart.latius ſuam opin.firmantem in conſil.xiiij.
Incip.an ius agendi,⁊c.per Imol.in l.plane.§.ſi duobus.de leg.j.
⁊ Bald.in l.ij.in quib.cauſ.in integr.reſtitu.non eſt neceſſ.⁊ contra
Bart.tenet hic etiam Flor.⁊ dicit quod eſt communis opi. Mod.
per Angel.in authen.de trien.⁊ ſemiſ.in princ.⁊ per Bald.in l.pa-
ter filium.⁊ in materia vide bonum dictum Bald.in l.qui liberta-
tis.de cui. Utrum per modū contradictionis ſeu exceptionis poſ-
ſit opponi querela,facit quod not.Innocen.in c.cum dilectus,⁊ in
c.fin.de ordine.cog. ADDE ℂ An iuri agendi ad ſupplementum
preſcribatur quinquennio Pau.de Caſt.conſi.cccxlviij.Bal.conſi.
cxxxiiij.ij.lib.Petr.de Anchar.in conſi.Cald.xvij.de teſta.
P. PAV. P. ℂ Quinquennio. Quomodo incipiat currere iſtud
quinquennium,⁊ an opinio Bart.hic de ſupplemento legitime ſit
vera,vide late Alexand.conſi.cxxviij.in j.vol.Et de iure agendi ad
ſupplementum, an ei preſcribatur quinquennio,vide Paul.late
conſi.cxxiij. Et quod iſtud quinquennium non currat filio minori
durante minori etate,vide Cremen.ſingul.cxxx.vbi etiam ponit de
veritate dicti Bart.hic vide Iaſ.in l.certi condictio.ff.ſi cert.pet.
* CLAV. DE SEISS. ℂ Intelligi.De iſta queſt.vide plene per
Alex.conſil.cxxviij.vol.j.vbi refert communem opinionem tenere
contra Bar.hic ⁊ conſi.viij.vol.iij.Nunquid autē ius dicendi nul-
lum tranſmittatur,ſicut querela, ponit Bald.in l.ſi a primo.ff.de
liberis ⁊ poſthumis.

LEX XXXV.

1 ☞ Priuilegium,quando latiſſime,⁊ quando ſtricte intelligatur.
a SI quando. [a]Conceſſio teſtandi libere,intel-
ligitur legitime, ⁊ ſolēnitate iu-
ris ſeruata.h.d. Gl.ſignat hic multa contraria. ℂ Op.
ſecūdum hoc priuilegium nihil operatur quod eſt con-
tra l.j.in fi.ff.ad muni.⁊ l.ſi quando.de leg.j.Sol.intellige hic quod
fuit conceſſum priuilegium ei, qui alias teſtari non poterat dicit
gloſſ. ℂ Oppo.de l.etiam.§.j.ff.de bo.lib.Sol.Dicunt quidam.ibi
princeps ſcienter hoc fecit,vel aliter.ibi habebat alias teſtamenti
b factionem,ideo aliquid operatur. ℂ Opp.de l.ſi quis filio[b] exhe-
redato.§.ſed, ⁊ ſi quis fuerit.ff.de iniuſt.teſt. Solu. Ibi Princeps
concedebat militi facere teſtamentum, vnde videtur ei concedere
ſecundum qualitatem perſone ſue ⁊ ſecundum priuilegia militie.
ℂ Opp.de l.Paulus.§.patroni.ff.de bon.lib.Solut.Ibi conceſſit
1 homo,hic princeps. ℂ † Extra gloſ.opp.⁊ videtur,quod beneficia
principum ſunt latiſſime interpretanda, vt l.fin.ff.de conſtit.princ.
Solut. Quoddam eſt priuilegium quod conceditur contra ius
commune, ⁊ illud ſtricte interpretatur, vt hic. Quoddam eſt be-
neficium,vt quando Imperator donaret alicui caſtrum vnum,vel
ſimilia,⁊ illud interpretatur latiſſime,vt l.cōtraria. Quedam ſunt
reſcripta.que ad iuris communis obſeruantiam cōceduntur,⁊ de
illis vidiſtis ſ.de diuer.reſcrip.⁊ in tit.ſi contra ius vel vti.pub.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ℂ Si quando.Circa intellectum huius legis quando
conceſſio teſtandi libere fieret alias inhabili ad teſtandum, quod
operetur vt ſolennitates teſtamentarie intelligantur remiſſe, vt
vult gl.⁊ Bart.hic,tamen non intelligitur remiſſa neceſſitas.⁊ ſo-
lennitas inſtituendi filios,qꝛ iſtud concerneret preiudicium tertij.
Uide omnino Com.conſi.cxxvj.incip.viſa copia,per totum,ma-
me circa medium dicentem iſtum eſſe intellectum huius legis
late ad titulum, ſub quo eſt ſituata. Et allegat Bald.⁊ alios hic.
Uide ibi per eum. Et pro hoc quod priuilegium conceſſum libere
teſtandi non intelligitur in preiudicium tertij,vide do.Ant.conſil.
x,prope finem.Faciunt que habes ad Bart.in l.ij.§.ſi quis a prin-
cipe.ff.ne quis in loco publico.
b POMA. ℂ L.ſi quis. Pro declaratione huius legis vide Iaſ.in
l.⁊ militibus.ī.de teſt.mili.⁊ aliquid non ab re per Feli.in c.ad au-
res.ī.de reſcrip.⁊ in c.j.in verſi.declara duobus modis.eo.tit.

§. Illud.

Per pactum habitum inter patrem ⁊ filium non
a poteſt tolli[a] ius agendi ad ſupplementum, niſi
hoc fieret cum herede poſt mortem defuncti.hoc dicit. ℂ Op.de
l.j.§.ſi parens.ff.ſi quis a pa.fue.manumiſ.Sol. Tene vltimam ſol.

ADDITIO.

a ALEX. ℂ Non poteſt tolli. Quid autem ſi iſtud pactum iure-
tur,an tollat ius agendi ad ſupplementum. Bald.hic tenet quod
ſic per c.quamuis.de pact.in vj.⁊ no.ex iſto tex.quod legitima non
eſt debita filio viuente patre, quia ſi de preſenti deberetur in vita
patris de preſenti poſſet renūciare, ⁊ iſtum tex.limita, vt per Bar.
in d.l.j.§.ſi parens.⁊ ſequitur Imol.in l.Titio centum.§.Titio.de
condit.⁊ demonſt.
P. PAV. P. ℂ Tolli.Uide Alexand.late conſil.clxxxj.volu.v.in
precedenti, vbi dicit etiam non procedere hoc, vbi eſſet iuramen-
tum,vide que dicit Deci.conſi.lxxxvj.in ij.dubio,⁊ conſi.lxxxix. Et
vide Iaſ.in l.ſtipulatio hoc modo concepta.de verb.oblig.vbi di-
cit quod poteſt ſuccedere ex teſtamento,⁊ quod eſſet renunciatum
iuri ſuccedendi ex teſtamento.

1 ☞ Donatum per patrem filio tempore emancipationis.an com-
putetur in legitimam.
2 Donatum filio tempore emancipationis,venit in collationem.
3 Uoluntas filij,quando ſit cauſa iuſta exheredandi.

§. Et generaliter.

Qui accipit ſimpliciter quod ſibi eſt relictū, iuri agendi ad
ſupplementum non videtur renunciare, niſi fuerit hoc expreſſum.
h.d. ℂ No.tex.ibi ſub ea conditione,vt hec inter viuos donatio in
a quartam ei computetur. ℂ Op.ī.de poſi.l.iiij.[a] Sol.Ibi accipien-
do debitum,non poteſt petere acceſſiones,que veniunt iudicis of-
ficio mercenario,hic poteſt petere ſupplementum quod venit iure
1 actionis. ℂ † Quero vtrum illud quod pater donat filio[b] emanci-
b pato tempore emancipationis,computetur in legitimā. Certe hic
eſt tex.quod non,niſi fuerit dictum vt in d.ver.⁊ generaliter.Puto
tamen,quod ſi pater dicat do tibi pro parte tua,videatur hoc ex-
c preſſum,quod computetur in legitimam[c]. arg.ī.l.proxi.circa prin.
2 ⁊ l.peto circa prin.de leg.ij.licet tamen in legitimam non † cōpute-
tur venit in collationem,vt vidiſtis in l.vt liberis.ī.de coll. ℂ Ul-
d timo querit gl.[d] quid ſi † pater non inſtituit filium, ideo quia filius
3 dixit quod nolebat inſtitui,an filius poſſit rumpere teſtamentum.
Gl.vlt.hic tangit ⁊ arguit pro,⁊ contra. Breuiter omiſſis omni-
determinationib.doct.videtur mihi ſic dicēdum. Aut pater talem
filiū preterijt,vel exheredauit nulla cauſa inſerta,⁊ tunc teſtamen-
tum eſt nullum,nec potuit filius ſua voluntate iſtam ſolennitatem
remittere,vt l.paulus.§.patroni.de bo.lib.Si vero fuerit exhereda-
tus cauſa adiecta, qꝛ voluit exheredari, tūc ſi cauſa eſt vera, puto
e quod teſtamentum valeat.Nec obſtat auth.[e] vt cum de app.co.§.
cauſas.quia ibi loquitur de exheredatione.que fit inuito filio, non
de ea que fit eo volēte.arg.in l.non putauit.§.ſi quis ſua manu.de

contra

contra tabul. Poteſt autem apparere quod licet illa verba dixe/rit, tamen noluit exheredari, vt puta ſi hoc dixit propter dolorem mortis patris, dicens poſtquam tu decedis, nolo aliquid, vel alia ratione turbatus. argu. de reg. iur. l. quod calore. Quam rationem fige menti, quia occurrit de facto, ꝛc.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Z. iiij. Utrum illud quod datur filio a patre compu/tetur in legitimam. limitationes vide per Barto. in l. j. §. ſi parens. ff. ſi quis a paren. fuer. manumiſ. vide Bald. in l. ex liberis, ꝛ in l. il/lud. j. de collat. ꝛ Ang. in l. in quartam. ad leg. Falcid.

b ALEX. ¶ Donat filio. De iſta queſt. vide Bart. in l. in quartā. ad leg. Falcid. ꝛ in l. peto. hic alleg. ꝛ in d. l. vt liberis, ꝛ ibi Bald. ꝛ vide Bald. in l. ſcimus. j. eo. adde eundem in conſi. cxxxviij. ꝛ aliud per Bal. in l. quoniam nouella. ſ. eo. tit. ¶ ADDE Paul. de Caſt. conſi. ccl. Rom. conſi. cclxxij. Oldr. conſi. clj.

c P. PAV. P. ¶ Legitimam. Et quemadmodum per pactum ge/nerale non preiudicatur legitime, ita nec per legem vel ſtatutum generaliter loquens, vide Com. conſi. cxxvj. ad fin. incip. viſa copia. Etiam in dote que datur loco legitime requiratur ſpecialis men/tio. vide Pau. conſil. cxxxj. circa fin. Si autem in teſtamento pater diceret filium habuiſſe ꝛ velle in partem ſuam computare, vel con/ferre cum alijs fratribus, an credatur patri, vide Com. quod non, conſilio ciij. ꝛ in ſubſcriptione per Fulg. ꝛ circa deciſionem huius text. vide Alexan. conſi. ix. in iij. vol. ꝛ conſi. lxix. in j. vol. ꝛ conſi. xcv. in fi. iiij. vol. Item quod iſta aſſignatio legitime non poſſit fieri filio in poteſtate, vide do. Franc. conſil. xvij. Item ſi vxor, cui facta ſunt multa legata inter cetera fuit legata ei dos, facit generalem libe/rationem heredi de omnibus legatis, an trahatur ad dotem, de qua extat publicum inſtrumentum, vide Paul. conſil. ccxlj. Facit etiam conſi. ccxlv. Item quod agnoſcens legatum ſibi factum pro toto eo quod peti poſſet vigore legitime non preiudicet ſibi in le/gitima, vide Aret. in l. j. §. ſi quis ita. ff. de verb. oblig. Jaſ. hic. Item quod generalis renunciatio trahitur ad feudum, vide Bal. in aut. ſucceſſione. circa fin. C. de ſuis ꝛ legit. Et de intellectu huius. §. ꝛ quod loquitur ſolum quādo quis paciſcitur poſt mortem patris, ſecus ſi in vita. Item quod aliter poſſit intelligi quam intelligant communiter doctores, vide omnino Com. conſ. clxxxviij. incip. ſpe/ctabilis miles. circa medium. Item vide quod per iſtam regulam conſulunt Joan. de Ana. conſi. xcix. vbi dicit quod ſi pater facit le/gata. ꝛ filius moriēdo eadem faciat, non per hoc cenſetur ſibi pre/iudicare in legitima, vt per eum.

b ALEX. ¶ Ultimo querit glo. Dicit Angel. in l. ſi quis legatum. §. ſi patronus. quod ibi videtur text. iuncta gloſſ. dum loquitur de filio. quod ſi filius adſcribat ſe in teſtamēto preteriti, nihilominus poteſt dicere nullum mortuo patre. l. filio preterito. de iniuſto rup. teſt. ꝛ Pro hoc gl. alleg. hic, ꝛ in l. impuberem. in fi. ff. de fal.

c ALEX. ¶ Nec obſt. auth. Bald. tamen hic ſecutus eſt opi. con/tra Bartol. videlicet quod non ſit iuſta cauſa voluntas filij, ꝛ hic adde Angel. ꝛ Jmol. poſt gloſſ. in l. ſi quis poſthumos. §. ſi filium. de libe. ꝛ poſthu. Angel. Bald. ꝛ Jmol. late in l. filio preterito. cum §. j. j. de iniuſt. teſt. ¶ Adde Joan. And. in addi. ad Spec. in tit. de teſta. §. ſequitur videre. verſic. illud quoque. vbi ponit quid de filio qui a matre fuit preteritus ipſo volēte. ꝛ dicit, quod poſtea agens doli exceptione repellitur, ſecundum Pil. niſi calore iracundie re/cuſaſſet inſtitui. ¶ ADDE tu pro intelligentia dictorum Bart. hic. ꝛ vide do. meum Socin. in conſil. ſuo incipiente, circa primum conſultationis articulum. in ij. dub. verſi. iij. iſta concluſio.

LEX XXXVI.

1 Repletio legitime fit ipſo iure, ſi petatur.
2 Fructus bonorum defuncti, licet dicantur res, non tamen ſunt de ſubſtantia defuncti.
3 Pro parte ſua idem eſt dicere, quod pro ſua legitima.

a Scimus. [a] Sicut ſi ab initio minus legiti/ma relinquatur, agitur ad ſupple/mentum, ita ſi ex poſtfacto legitima minuatur, que repletio debet fieri de ſubſtantia teſtatoris. Item temporis dilatio, de legitima ſubducitur, hoc inten/dit. ¶ Oppon. quod repletio non fiat ipſo iure, niſi
1 petatur, vt ſ. eod. l. omni modo. Solu. † quod hic dicit ipſo iure vi/
b delicet ſi opponatur [b] ab homine, vt dicimus de compenſatione.
2 ¶ Opp. ꝛ videtur quod fructus † ſint de ſubſtantia bonorum de/functi, vt l. rei appellatio. ff. de verb. ſignific. Solut. fateor quod di/cuntur res, vt l. j. in fi. ſi cert. pet. ꝛ ff. de verb. ſignifi. l. rei appellatio.
* ſed tamen non dicuntur de ſubſtantia patris*, vt hic. ꝛ l. iubemus. j. ad Trebel. Opp. de l. Papinianus. §. ſi conditioni. ff. eod. Solue vt ibi. ꝛ dixi in l. iubemus. j. ad Treb. ꝛ dicam in l. filium quem ha/
3 bentem. j. famil. erciſcun. ¶ Item nota, quod † dicit tex. pro parte ſua, quod diem eſt dicere quod pro legitima ſua, ꝛc.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Scimus. Uide not. per Bart. ꝛ ibi doc. in l. ſuus quo/que. in princ. de hered. inſtit.

P. PAV. P. ¶ Scimus. Circa iſtam regulam quod onus detra/hatur de legitima, vide ſ. eod. l. ſi quando. vbi ſcripſi. Et circa re/gulam huius legis quod filius non poſſit aliquo modo grauari in legitima. vide Com. conſi. xxv. incip. Franc. inſtituit. vbi limitat niſi filius habuiſſet a patre aliud tantundem quod ſufficeret legitime. vide ibi, vbi ponit nouum dictum in materia. Item no. inquantum dicitur hic quod omnis dilatio in tempore deducitur de legitima, quia iſtud ſingulariter non habet locum in dote filie, que ex diſpo/ſitione ſtatuti excluditur ſtantibus maſculis, quia licet illa ſucce/dat loco legitime, tamen pater ſi relinquat dotem filie pupille, non debet eam habere, niſi tempore quo nubet, ꝛ poteſt in eam graua/ri, ſi contingat eam decedere in pupillari etate, vide ſingulariter Com. conſil. xlvj. incip. pater filius. circa medium. Et quod poſſit pater filium grauare in legitima, ꝛ facere quod fructus compu/tentur, vbi aliquid vltra legitimam relinquit, vide Com. conſi. lij. incip. ad primum queſitum. Et quod non poſſit pater grauare in legitima, etiam ſi augeretur legitima ex diſpoſitione legis, vel ſta/tuti ad magnam partem omnium bonorum, vide Com. conſil. in/cipien. Statutum quod nec, ꝛ circa iſtam legem, ſcimus. in §. reple/tionem. de modo aſſignandi legitimam, vide in Bertach. in verbo legitimam vbi ſcripſi.

b ALEX. ¶ Uidelicet ſi opponatur. Salic. hic dicit contra quod fiat ipſo iure etiam ſi non petatur: quia ſi iſta conditio ineſſet, im/pediret tranſmiſſionem in l. ſi quis filium. ſ. eod. argu. huius legis. in fin. iuncta. l. ſi ita legatum. §. illi ſi volet. de lega. j. Cogita tamen, quia licet diceremus tacite ineſſe iſtam conditionem, non tamen impediretur tranſmiſſio. l. conditiones extrinſecus. ff. de condict. ꝛ demonſtr. ꝛ quod dicitur non computari fructus in legitima vide in l. non eſt ambiguum. vbi Cyn. idem tenet j. famil. erciſcun. ꝛ in l. coheredibus quia eſt ius vniuerſale. ꝛ quod habetur in auth. no/uiſſima. ſ. eod. Bald. in d. l. non eſt ambiguum.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Subſtantia patris. Uide ad materiam Alex. in l. Centurio. ff. de vulga. ꝛ pupilla. ſubſtit.

a §. Cum autem. [a] Oppo. quando filius inſtituitur ſub die incerta, vel cōditione, tale teſtamentum eſt nullum, vt l. ſi pater. j. de inſtit. ꝛ ſubſtit. Sol. Jlla lex hodie corrigitur quantum eſt in legitima, vt dixi ibi, ꝛc. ¶ Op. quod filius debet habere legitimam iure inſtitutionis, vt habui/ſtis in auth. nouiſſima. ſ. eod. Sol. Gloſſ. dicit hic, relinquitur fidei/commiſſum validum, quod habet vim inſtitutionis, vide glo. Jſta gloſſ. non eſt vera, quia tex. in corpore expreſſam mentionem facit
b quod non valet iure fideicommiſſi [b], hoc etiam dicitur expreſſim. ff. ad Trebel. l. ita tamen. §. qui rogatus, ꝛc.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Cum autem. Jn §. cum autem. in princ. ſed portio ſua idem eſt dicere quod legitima per Bart. in l. peto. in princ. de leg. ij. ꝛ vide quod dixi ſ. eo. l. ſi quis in ſuo.

b ALEX. ¶ Jure fideicommiſſi. Uide late per Bart. in d. l. ita ta/men. Bartol. in l. cum ex filio. de vulg. ꝛ pupil. ꝛ in l. multi. de liber. ꝛ poſthu. ꝛ in l. emancipati. la ij. j. de colla.

* §. Jllud preterea. * Tempus querele, incipit currere ab adita hereditate, que debet adiri intra ſex menſes, ꝛ querela non preparata tranſ/
a mittitur [a] ad liberos. h. d. iſte bonus §. quod nota, ꝛc.

ADDITIONES.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Jllud preterea. Jſte tex. nō aperit quo/modo heres inſtitutus ſub conditione, quo caſu ante cōditionis euentum ſi vellet, non pōt adire: ꝛ tū videtur valde durum, ꝙ inte/rim filius forte iniuſte exheredatus nullū remediū habeat. Jſtud tetigit in ſimili Jmo. in l. ſi. ff. de cond. inſti. ꝛ videtur etiam hic ha/bere locum l. ſi quis inſtituatur. §. itē ſi conditioni. ff. de here. inſtit. vt ibi gl. probat. relata ad tex. in verb. curatores. dū allegat iſtū §.

a P. PAV. P. ¶ Tranſmittitur. Jta Bald. in l. j. j. de inoffic. dona. An autem teſtam. militum vel clericorum ſubijciantur iuri dicen/di nullum ex preteritione parentum vel filiorum, vide late Barba. in c. quia nos. extra de teſtamen.

LEX XXXVII.

1 Teſtamentum filijfamil. militis factum, de bonis caſtrenſibus vel quaſi, hodie ſubiacet querele.
2 Filiuſfamilias miles, quando teſtatur de peculio caſtrenſi, habet tria priuilegia.
3 Filiuſfamilias effectus ſui iuris non habet amplius peculium.

Cum antiquis. Jn caſtrenſi, vel quaſi peculio, filiuſfamilias habet duplex priuilegium, quod poteſt teſtari, ꝛ quod eius teſtamētū nō ſubiacet querele, ſed poſtquā factus

1 eſt ſui iur'ſ, deſinit eſſe peculium. h. d. tota lex. ¶ Opp.† ⁊ videtur,
quod uxorum teſtam. ſubiacent querele, vt ſ. de ſac. ſanc. eccl. auth.
preſbyteros. Gl. dicit fateor cōtrarium, quod iſta iura hodie cor-
rigantur. De hoc etiam vidiſtis in aut. in teſtamento. j. ad Tertul.
⁊ in auth. preſbyteros. vbi gl. videntur inuicem aduerſari. Dicam
in aut. ex cauſa. vbi etiam gl. tangit. ¶ Item opp. ff. eo. l. Papinia-
a nus[a]. §. Papinianus. Sol. dicit gl. hic loquitur in milite, ibi loqui-
tur in veterano. Tu vero dic breuiter. Quoddam eſt peculiū pro-
fectitium, quoddam aduentitiū, ⁊ in iſtis filiuſfamilias non poteſt
teſtari, nec aliam vltimam voluntatem condere, vt l. pe. j. qui teſta.
face. poſſ. Quoddam eſt peculium caſtrēſe, ⁊ in hoc diſtingue. Aut
2 facit teſtamentum miles, aut veteranus. Si miles, † ſi quidem exi-
ſtens in actu militie habet priuilegia, quod poteſt teſtari, licet fi-
liuſfamilias. Item in eo non requiritur ſolennitas iuris. Item non
ſubiacet querele, vt hic, ⁊ l. milites. j. de teſta. mili. ff. de teſta. mili. l. j.
⁊ quaſi per totū. Si vero veteranus teſtatur, dic, vt d. l. Papinia-
nus. §. contra veterani. ff. eo. que gl. declarat melius quam hic. Et
tertium peculium eſt, ſcilicet quaſi caſtrenſe, ⁊ in iſto filiuſfamilias
habet duplex priuilegiū. ſ. quod poteſt teſtari, ⁊ quod querele non
ſubiacet. vt hic. Iſtud ſecundum videtur correctum ſecundum gl.
3 hic poſitam. quod dic, vt dicam in aut. ex cauſa. ¶ Ultimo not. † ⁊
tene menti text. hic in fi. quod cum filiuſfa. ſui iuris efficitur, pecu-
lium perdit nomē peculij, ⁊ cōfunditur cū alio patrimonio. Simile
habetis, licet in caſu, in l. ſed ⁊ ſi plures. §. filio. de vulg. ⁊ pupil. ⁊c.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ ff. eo. l. Papinianus. Adde quod Bald. in c. j. de duo.
fra. de nouo benefi. inue. dixi, quod peculium aliud caſtrenſe, aliud
paganum, ⁊ paganū eſt duplex, vt ibi late. Et de iſtis peculijs vide
Spec. de act. §. ſi. ver. quid ſi de peculio. Utrum autem iſtud quod
querunt notarij, dicat quaſi caſtrenſe, ſcilicet, in ſalarijs ſuis Bal.
quod ſic. in l. fori de aduo. diuer. iud. ⁊ ibi dicit, ſecus forte in ſalario
procuratorum, ⁊ aliorum negotiantium.

---

* De inofficioſis donationibus*. Rub. XXIX.

ADDITIO.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Inoffic. donat. An autem iſte titulus
habeat locum quando donatio fit ab eo qui ex forma ſtatuti tene-
tur certam partem bonorum relinquere certe perſone: vide Alex.
conſil. lv. volu. j.

LEX I.

1 ☞ Querela inofficioſe donationis, cum quo remedio concurrat.
4 Donatio inofficioſa per querelam, vſq; ad quid reuocetur. ⁊ nu. 3.
Querela inofficioſe donationis non competit filio, qui fuit in legi-
tima inſtitutus, ⁊ ab eo multa legata facta.
5 Si ſunt facte plures donationes ⁊ vltima fuit inofficioſa, an om-
nes reuocentur, ⁊ quando vltima tantum.

SI vt allegatis. Si per donationes filiorū legitima mi-
nuitur, per querelam inofficioſe donationis vſq; ad
legitimam reuocatur, hoc dicit. Glo. noſtra in hac l.
voluit tractare totam materiam, ⁊ ideo nos hic tra-
ctamus. ¶ Unum volo vos ſcire, quod de hac ma-
teria non habemus mentionem in ff. niſi in l. Titia. §. Imperator. ⁊
§. ſeq. ff. de lega. ij. ¶ Item vt intelligatis gloſſ. debetis aduertere,
quod hic in princip. querit gloſſ. quatuor, que tamen quatuor non
ſunt niſi duo, q2 repetit bis idem. ideo illa recitabo vobis per duo
contraria. ¶ Op. hic innuitur quod quatuor erant filij ex eo quod
donatio erat facta liberis in plurali, ⁊ ſic ad minus erant duo, ⁊ filij
in plurali erant qui reuocabant, ⁊ ſic ad minus erant alij duo. Se-
cundum hoc ſi iſtis duob. ſunt relicte due vncie, fuit relictum plus
quam legitima, ergo nō habent querelam, vt l. cum queritur. ſ. ti. j.
Sol. duobus modis. Primo quod hic inſtituit eos in duabus vn-
cijs minutis, hoc eſt, in duabus partibus, de xij. illius patrimonij,
quod remanſit poſt factam donationem, ⁊ ſic non habebant legi-
timam. Iſta eſt vera. Alij dicunt, quod hic inſtituit eos ex duabus
vncijs de groſſis, hoc eſt totius patrimonij, quod erat ante dona-
tionem, ⁊ ideo iſti dicuntur habere minus quarta, q2 fuerunt gra-
uati legatis, vt tex. dicit. vide gl. ibi, vel ſi ex groſſis fuerūt exinanite
legatis, ⁊ coniunge ver. tertio opp. ⁊c. vbi repetit idem quod ſ. di-
xerat in prima oppoſitione. Hec tamen ſecunda ſol. non eſt vera. ſi
enim relicte eſſent due vncie ex groſſis propter legata, non indu-
ceretur querela, quia legata relicta vltra legitimā de iure antiquo
non valent, vt l. cum patronus. ff. de leg. ij. ⁊ etiam hodie remittitur
omne grauamen, vt l. quoniam in prioribus. ſ. tit. j. Remanet ergo
quod prima ſol. ſit vera. ¶ Opp. ſecundo, quando filio aliquid re-
linquitur, non habet locum querela, ſed agitur ad ſupplementum,
vt ſ. tit. j. l. omnimodo. ⁊ l. ſancimus. ſed hic iſtis fuit aliquid relictū,
ergo iſta querela non debet agi: ſed agi debet ad ſupplementū. Gl.
dicit quod iſta lex habuit reſpectum ad iura antiqua, que erant
ante l. omnimodo. vbi habeat locum querela, ſi minus legitima re-
linquebatur, vt ſ. tit. j. l. cum queritur. ⁊ idem gl. repetit hic in iiij. q.
An vero hodie haberet locū iſta querela glo. hic videtur velle va-
riare. Nam primo dicit ꝙ poteſt agi querela inofficioſe donatio-
nis, ⁊ poteſt agi condictione ex illa lege ad ſupplementum, ⁊ ita
vtrunq; remedium habet. Poſtea. j. in iiij. q. videtur dicere, ꝙ ſicut
in querela inofficioſi teſtamenti eſt facta immutatio, ita etiā in hac
querela, ⁊ vide gl. Videre. Olim querela inofficioſi teſtamenti ſem-
per reſcindebat teſtamētum in totum, reſpectu eius contra quem
agebatur ideo fuit introductum remedium l. omnimodo. ſ. titul. j.
Sed querela inofficioſe donationis quandoq; reſcindit vſque ad
legitimam tantum, vt ſtatim videbitis, ⁊ iſto caſu non fuit neceſſa-
rium remediū l. omnimodo. Unde hoc caſu poteſt eſſe verum pri-
mum dictum gl. quia habet condictionem ex l. omnimodo, ⁊ habet
querelam, quia omnino ad idem tendunt, vt legitima ſuppleatur,
non enim eſt aliud iſta querela, quam ius agendi ad ſupplementū.
Quandoq; per hanc querelam reuocatur totum ꝙ eſt donatum,
⁊ tunc eſt verum ſecūdum dictum gl. ꝙ hodie debet agi ad ſupple-
mentum, non reuocari in totum, ſi aliquid eſt relictum arg. l. omni-
modo. ¶ Sed contra primum dictum op. dixi ꝙ duo remedia ha-
1 bent locum, contra j. eo. l. ſi filius. Sol. Dico † ꝙ querela inofficioſe
donationis non concurrit cum alio remedio ꝙ eſſet ante iſtam le-
gem, ſed bene concurrit cum alio, ꝙ eſt inuētum poſt hanc legem
2 vt j. tit. j. l. j. ⁊ ibi dicam. ¶ † Quero, in quantum ſit reuocatio[a] p
a querelam inofficioſe donationis. In hoc ſunt opi. Azo dicit indi-
ſtincte ꝙ ſemper ſit reuocatio vſq; ad legitimam, quatenus eſt ge-
ſtum immoderate, vt probatur j. eod. l. ſi totas, ⁊ l. ſi mater, ⁊ l. ſi li-
queat, ⁊ quaſi per totum iſtum tit. ¶ Contra iſtam opin. opp. de l.
Titia. §. Imperator. ff. de lega. ij. vbi dicitur ꝙ reuocatur dimidia,
ſed expone ibi, dimidia que eſt vltra dodrantē. ¶ Oppo. ſecundo,
* plus iuris habet filius * a lege * quam patronus in bonis liberti,
* vt l. ſi quis legatum. §. fi. ff. ad l. Cor. de fal. ſed ego video, quod pa-
tronus reuocat in totum. vt l. ſi libertus. §. fi. de iure pa. ergo idem
3 in filio, ⁊c. Huius timore Hug. receſſit hic ab opin. Azo. † ⁊ diſtin-
guit ſic aut donatio eſt inofficioſa re, ⁊ conſi. aut re tantum, vt pri-
mo caſu fiat reuocatio in totum, ar. d. l. ſi libertus. in fi. ⁊ ita intelli-
gatur. d. l. Titia. §. Imperator. Secundo caſu reuocetur quatenus
immoderate eſt geſtū, ⁊ ita intelligantur quaſi omnes leges iſtius
tit. Iſta opin. videtur contra caſum l. ſi liqueat. j. eo. vbi fuit inoffi-
cioſa re, ⁊ conſilio ⁊ non reuocatur, niſi vſq; ad legitimā. Item iſta
diſtinctio videtur contra l. ſi vnquam. j. de reuo. do. vbi non fuit in-
officioſa con. ⁊ tamen reuocatur in totum. ideo. do. Dy. diſtinguit
in hac materia ſic. Aut quis donat ante natiuitatē filiorum reuo-
care volentium aut plus. Si ante aut extraneis, aut liberis. Si ex-
traneis, in totū reuocatur, vt d. l. ſi vnquam. j. de reuo. do. ſi liberis,
tunc reuocatur vſq; ad legitimam, vt j. eod. l. ſi totas. ¶ Si autem
donat poſt natiuitatem, tunc tene diſtinctionem Hug. aliquo ad-
dito, aut donatio fuit inofficioſa re, ⁊ cōſilio ⁊ reuocatur in totum,
arg. dicte. l. ſi libertus. in fi. de iure pat. Et intellige, quod fuit facta
extraneis, ſecus ſi liberis, vt l. ſi liqueat. j. e. Si vero fuit inofficioſa
re tantum, reuocatur vſq; ad legitimā, vt hac l. ⁊ quaſi per omnes
b leges huius tit. Gul. de Cu.[b] videtur dicere ꝙ l. vnquam. de reuo.
do. non habeat locum, niſi quando donatio eſt facta liberto, ſecus
ſi eſt facta alij extraneo, quia tunc nunquam reuocatur, niſi quate-
nus immoderate eſt geſtum. Pro hoc facit hec lex, que equiparat
ſiue donatū ſit extraneis, ſiue filijs. Iſta opi. Gul. eſt contra caſum
vnius decre. xvij. q. iiij. c. ſi. quā alle. gl. ſ. de epiſ. ⁊ cle. l. ſi quis ad de-
clinandam. circa prin. tamen vt reſpondeā huic legi, ⁊ vt ſuſtineam
dictum Gu. debetis aduertere, ꝙ quandoq; donatio reuocatur ex
preſumpta voluntate donationis, vt puta donauit aliquis nō ha-
bens liberos, nec ſe habere putabat. Certe ſi poſtea naſcātur liberi
donatio reuocatur. Ineſt enim tacita cōditio, ſi liberos nō habue-
ro. De iſta loquitur l. ſi vnquam. ⁊ dictū c. vlti. de hac etiam poteſt
loqui. l. ſi totas. j. eod. ¶ Quedam eſt reuocatio que fit contra vo-
luntatē donantis, per iſtum ti. vt quādo ſciens ſe habere filios do-
nat ⁊ quādo ſe non habere cogitauit ꝙ etiā ſi filios ſuſciperet vo-
lebat iſtā donat. valere, ⁊ ſic non fuit illa tacita conditio, ſi liberos
non habuero, tūc ſit reuocatio per iſtū tit. Reaſſume ergo ſic. Aut
queris de reuocatione, que fit ex preſumpta voluntate donantis
propter ſuperuenientes liberos, aut de ea que fit cōtra voluntatē
donantis. ¶ Primo caſu, aut donatio fuit facta liberis, ⁊ reuocatur
quatenus immoderate eſt donatū, vt j. eo. l. ſi totas. Aut fuit fa-
cta extraneis, ⁊ reuocatur in totū ipſo iure, vt l. ſi vnquā. de reuo. don.
⁊ xvij. q. iiij. c. ſi. Si queris de reuocatione, que fit per iſtū tit. diſtin-
gue, aut fuit inofficioſa re, ⁊ cōſi. aut re tm̄. Primo caſu, aut dona-
tio fuit facta liberis, ⁊ reuocatur quatenus eſt immoderate geſtū,
vt j. eo. l. ſi liqueat. Aut fuit facta extraneis, ⁊ reuocat in totū arg. l.
ſi libertus. in fi. de iur. pa. Nec ob. iſta lex, que equiparat, ſiue dona-
tio ſit facta extraneis, ſiue libe. Nam eā intelligo, quando ab initio
fuit inofficioſa re, ⁊ non conſi. ⁊ ꝙ dicitur in tex. ad excludendū in-
officioſ